

ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน

โดย

พันเอก กิตติพงษ์ วงศ์ข้าหลวง

รองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๖

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง   ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน
ลักษณะวิชา   การเมือง
ผู้วิจัย   พันเอก กิตติพงษ์ วงศ์ข้าหลวง   หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ในการประชุมหารือในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งการประชุม ASEAN Regional Forum: ARF การประชุม ASEAN Defense Ministers Meeting: ADMM และการประชุม ASEAN Defense Ministers Meeting Plus: ADMM Plus จะเห็นได้ว่าการพูดคุยหารือกันในทุกเวทีเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติการร่วมกันของกลุ่มประเทศสมาชิกทั้ง ๑๐ ชาติในด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในนามของอาเซียน โดยมีการพิจารณาดำเนินการจัดทำเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียนขึ้น เพื่อให้อาเซียนสามารถปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันในนามของกลุ่มประเทศอาเซียน จนในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาเราจะสังเกตได้ถึงการกล่าวถึงการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนที่กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ชาติร่วมกันจัดตั้งกองกำลังที่ประกอบด้วยพลเรือน ตำรวจ ทหาร เพื่อเข้าปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

เอกสารวิจัยฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน และนอกจากนั้นยังเพื่อเสนอแนะแนวทางความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน โดยจะวิจัยเฉพาะความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนเท่านั้น และเน้นเฉพาะกระบวนการจัดตั้ง ปัญหาข้อขัดข้อง และแนวทางแก้ไข นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะศึกษาถึงกระบวนการ รูปแบบ เพื่อการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นระดับผู้ปฏิบัติการ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมถึงความเป็นไปได้ของการจัดตั้ง ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องและแนวทางการแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำไปเป็นแนวทางในการจัดตั้งได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนมีความเป็นไปได้ ทั้งนี้ความท้าทายของอาเซียนคือนโยบายและความเห็นชอบร่วมกันทั้งในด้านวัตถุประสงค์ หลักการ ระเบียบ ข้อกฎหมาย และปัญหาด้านงบประมาณ โดยมีข้อเสนอแนะว่าอาเซียนควรเป็นองค์กรที่ควรศึกษาผลกระทบในแง่มุมต่าง ๆ ก่อนที่จะมานำเสนอเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คำนำ

จากผลการประชุมหารือของภูมิภาคในหลาย ๆ เวที ทั้งการประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียน และการประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ตลอดจนจากการประชุมหารือด้านการรักษาสันติภาพของอาเซียนในระดับต่าง ๆ ได้ปรากฏแนวความคิดในการจัดตั้งเครือข่ายการรักษาสันติภาพของอาเซียนขึ้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ว่า ต้องการให้อาเซียนดำเนินการในด้านการรักษาสันติภาพในลักษณะพัฒนา และดำเนินกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การแลกเปลี่ยนการเยือน การแลกเปลี่ยนกำลังพล อาจารย์ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ การจัดทำ ทำเนียบกำลังทั้งที่เป็นทั้งบุคคล และเป็นหน่วยในการสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพในนามอาเซียน ตลอดจนการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน ซึ่งถือเป็นหลักชัยในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน ประกอบกับปัจจุบันผู้วิจัยดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และเคยได้รับคัดเลือกให้ไปปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพที่ชายแดนอิรัก – คูเวต ในชุดที่ ๑ ในห้วงปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ เป็นระยะเวลา ๑ ปีเต็ม จึงมีความสนใจที่จะทราบถึงความเป็นไปได้ และปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการดังกล่าว เอกสารวิจัยฉบับนี้จึงเป็นเอกสารวิจัยที่เป็นในระดับ Advance ที่มีได้ดำเนินการวิจัยในภาพรวมพื้นฐานของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของกองทัพไทย ซึ่งผลลัพธ์ของการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมต่อไปสำหรับผู้ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนสืบต่อไป

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ที่ได้สนับสนุนข้อมูลพื้นฐาน และให้คำตอบที่ชัดเจน และเป็นประโยชน์กับการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณที่ปรึกษาทางทหาร ประจำคณะทูตถาวรแห่งประเทศไทย ประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ที่ได้ให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก และหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติให้กับการพัฒนาการรักษาสันติภาพอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

พันเอก

(กิตติพงษ์ วงศ์ข้าหลวง)

นักศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๓
บทที่ ๒ บทบาท ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแนวทางการดำเนินการ	
จัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพในกรอบอาเซียน	๕
บทบาทในการรักษาสันติภาพ	๕
แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอาเซียน ในกรอบ	
การประชุม ADMM	๑๕
รายงานการประชุมการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน	
ครั้งที่ ๑	๒๑
ยุทธศาสตร์การเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติ	
ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖	๒๓
ยุทธศาสตร์ทหารด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และมนุษยธรรมของ	
กองทัพไทย ปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑	๒๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

นโยบาย ผบ.ทหารสูงสุด เรื่องการรักษาสันติภาพในการประชุม ผบ.ทสส. อาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ ๑๐ (ASEAN Chiefs of Defense Forces : ACDFIM 10) ที่กรุงพนมเปญ	๒๗
สรุป	๒๘
บทที่ ๓ แนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน	๓๑
บทที่ ๔ แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน	๔๓
ความเป็นไปได้	๔๓
กระบวนการจัดตั้ง	๔๔
แนวทาง และแนวคิดในการดำเนินการ	๔๕
สรุป	๔๖
บทที่ ๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๔๘
สรุป	๔๘
ข้อเสนอแนะ	๔๙
บรรณานุกรม	๕๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๕๒

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓-๑ แผนภูมิแสดงการส่งกำลังสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพสหประชาชาติ ของประเทศต่าง ๆ	๔๑
๓-๒ แผนภูมิแสดงการส่งกำลังสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพสหประชาชาติ ของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน	๔๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒-๑ แผนที่แสดงการสนับสนุนกำลังในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ สหประชาชาติของไทย	๑๔
๒-๒ กระบวนการในการตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติกรณีรัฐบาลมอญ โขบายให้ กท. พิจารณาสับสนุน	๑๘

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติหลังยุคสงครามเย็น มีการเปลี่ยนแปลงไปมากพอสมควร โดยได้มีการพัฒนาบทบาทจากการจัดกองกำลังนานาชาติในนามของสหประชาชาติ เพื่อเข้าไปร่วมแก้ไขและยุติปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐต่อรัฐในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่หลังจากห้วงยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพได้พัฒนาและปรับเปลี่ยนไปในหลายรูปแบบ อาทิ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การฟื้นฟูและเสริมสร้างสันติภาพภายหลังความขัดแย้ง การมีส่วนร่วมในกระบวนการรักษาความมั่นคง การเลือกตั้งรัฐบาลหรือเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การบรรเทาสาธารณภัย หรือการช่วยเหลือและการปฏิบัติการเพื่อนมนุษยธรรม และการพัฒนาประเทศ หรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ การจัดทำลงเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละภารกิจนั้น มิได้เป็นการจัดทำลงจากทางฝ่ายทหารเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่มีการจัดภารกิจในลักษณะบูรณาการ ทั้ง ทหาร ตำรวจ พลเรือน และองค์กรเอกชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ ทั้งกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนเข้าไปด้วยทุกครั้ง ในห้วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา กองทัพไทยได้เป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มส่งกำลังเข้าไปร่วมปฏิบัติการกิจภายใต้การนำของอาเซียนสหประชาชาติตั้งแต่ปี ๒๕๐๑จนปัจจุบันซึ่ง การปฏิบัติการกิจของทหารไทยในภารกิจรักษาสันติภาพในหลาย ๆ แห่ง ได้ถูกจารึกในความสำเร็จ และได้รับการชื่นชมจากนานาชาติมาโดยตลอด โดยกองทัพไทยได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร ซึ่งทำหน้าที่อำนวยการ กำกับดูแล ให้ความรู้ ฝึกอบรมให้กับกองทัพไทยและบุคลากรที่จะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ ซึ่งต่อมา มาเลเซีย กัมพูชา อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ก็ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของตนเองขึ้น ตามลำดับ เพื่อดูแลด้านความรู้ การฝึกอบรม การเตรียมบุคลากร และยังได้มีการพัฒนาจัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับมิตรประเทศอีกด้วย เช่น ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอินโดนีเซีย และมาเลเซีย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศที่เหลือในกลุ่มอาเซียนถึงแม้ว่ายังจะไม่มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของตนเอง แต่ยังเห็นความสำคัญของการปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพ โดยเฉพาะเวียดนาม ปัจจุบันกองทัพเวียดนามอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของตัวเอง ซึ่งทั้งนี้ย่อมหมายความว่าประเทศเหล่านี้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกิจ และมีความประสงค์จะจัดตั้งกำลังเข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพ

ของโลกให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของประเทศในอาเซียน ได้ริเริ่มแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีแผนงานที่จะเปลี่ยนวิทยากรและผู้ฝึกสอนให้มากขึ้น เพื่อลดภาระในการบริหารจัดการไม่ซ้ำซ้อน และเป็นไปตามมติของการประชุม ASEAN Defense Minister's Meeting (ADMM) ในเรื่อง Concept Paper on the Establishment of ASEAN Peacekeeping Centers Network ในข้อ ๘.๖ ที่กล่าวถึงการเห็นควรที่จะส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันในกลุ่มประเทศอาเซียนขึ้น ซึ่งการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนได้ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือกันในทุกเวลาของการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพ ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนนั้น มีปัจจัยและรายละเอียดมากในการดำเนินการ ทั้งในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อตกลงอื่นๆ และอีกมากมาย การวิจัยในครั้งนี้จะสามารถสรุปได้ว่าการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนจะสามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ และหากเกิดขึ้นได้จริง จะมีลักษณะและรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน
๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ จะทบทวนวรรณกรรม ซึ่งจะประกอบด้วยยุทธศาสตร์ นโยบาย แนวทางการดำเนินงานด้านการรักษาสันติภาพในกรอบของอาเซียน ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ทหารด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมของกองทัพไทย ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑
๒. แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอาเซียนจากการประชุม ADMM
๓. นโยบาย ผบ.ทสส. เรื่องการรักษาสันติภาพในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของ ผบ.ทสส. อาเซียน ครั้งที่ ๑๐ (ASEAN Chiefs of Defense Forces Informal Meeting: ACDFIM)
๔. รายงานการประชุมจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอาเซียน ครั้งที่ ๑
๕. แนวคิดของผู้ทรงวุฒิ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. จะวิจัยเฉพาะความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนเท่านั้น
๒. เน้นเฉพาะกระบวนการจัดตั้ง ปัญหาข้อขัดข้อง และแนวทางแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะศึกษาถึงกระบวนการ รูปแบบ เพื่อการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมถึงความเป็นไปได้ของการจัดตั้งกองกำลังฯ ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้อง และแนวทางการแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และให้เป็นแนวทางในการจัดตั้งกองกำลังฯ ได้จริง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนว่าจะสมควรจัดตั้งได้หรือไม่
๒. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม

คำจำกัดความ

การรักษาสันติภาพ หมายถึง การปฏิบัติการภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติเพื่อระงับหรือยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ หรือรัฐ ปัจจุบันได้เพิ่มเติมบทบาทในการมีส่วนร่วมในกระบวนการรักษาความมั่นคงตลอดจนการอำนวยความสะดวกให้เกิดการจัดตั้งรัฐบาล การเลือกตั้งหลังจากวิกฤต รวมถึงการบรรเทาทุกข์ และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ หมายถึง การวางกำลังของสหประชาชาติในพื้นที่ที่เป็นกรณีพิพาท โดยความยินยอมจากคู่กรณีทั้งหมด ซึ่งหากอยู่ภายใต้กฎบัตร สหประชาชาติในบทที่ ๖ และได้รับฉันทานุมัติจากสมาชิกสหประชาชาติ จะถือว่าการปฏิบัติการนี้อยู่ภายใต้กรอบสหประชาชาติ

นอกจากนี้ อาจอยู่ภายใต้ความร่วมมือในกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค หรือองค์กำลังพันธมิตร การปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม หมายถึง การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมแก่ประชาชนในพื้นที่ ๆ มีความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นระหว่างการสู้รบหรือหลังจากการสู้รบ หรือประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ที่มีความต้องการความช่วยเหลือทั้งด้านการโภชนาการ อาหาร น้ำ การสุขาภิบาล การบริการอนามัย และที่อยู่อาศัย รวมทั้งการหาพื้นที่พักพิง ไม่ว่าจะเป็นแบบถาวรหรือชั่วคราว เช่น การบรรเทาทุกข์ผู้อพยพจากภัยสงครามด้วยการช่วยเหลือทางการแพทย์ หรือ การแจกจ่ายอาหาร เป็นต้น

อาเซียน หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ๑๐ ประเทศ ปัจจุบันมีแผนการรวมตัวกันขึ้นเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ เพื่อเพิ่มอำนาจ และขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก คือ เสาด้านการเมือง และความมั่นคง เสาด้านเศรษฐกิจ และเสาด้านสังคมและวัฒนธรรม

ADMM หมายถึง การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนด้านความมั่นคง

บทที่ ๒

บทบาท ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแนวทางการดำเนินการ จัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ ในกรอบอาเซียน

บทบาทในการรักษาสันติภาพ

การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินงานขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้เปิดทำการมาตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บังเกิดสันติสุขขึ้นในโลก ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นอันดับที่ ๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ ธ.ค. ๒๔๘๙ และต่อมาได้กำลังเข้าร่วมในการรักษาสันติภาพมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ในภารกิจ United Nations Command หลังสงครามเกาหลีจนถึงปัจจุบัน รวมภารกิจทั้งสิ้น ๑๘ ภารกิจด้วยกัน ซึ่งในจำนวน ๑๘ ภารกิจนี้ สามารถจำแนกเป็นภารกิจการรักษาสันติภาพภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ จำนวน ๑๒ ภารกิจ และมีได้อยู่ภายใต้กรอบสหประชาชาติอีกจำนวน ๖ ภารกิจ ซึ่งในบทนี้ จะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติในการจัดกำลังเข้าปฏิบัติงานในภารกิจต่าง ๆ รวมถึงบทบาทการรักษาสันติภาพของไทยพอสังเขป จากนั้นจะกล่าวถึงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานด้านการรักษาสันติภาพในกรอบอาเซียนซึ่งถือเป็นประเด็นที่ประเทศและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ได้มีความพยายามในการดำเนินการจัดตั้ง วางกรอบให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมในเวทีระดับภูมิภาค และในการประชุมนานาชาติว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงต่าง ๆ ด้วย

๑. บทบาทของสหประชาชาติ

๑.๑ สหประชาชาติมีบทบาทหน้าที่ในการธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติตามที่ระบุในกฎบัตรสหประชาชาติ ๒ ประการคือ หมวดที่ ๖ ว่าด้วยการแก้ไขข้อพิพาทด้วยสันติวิธี (Chapter VI : Pacific Settlement of Disputes : ข้อ ๓๓-๓๘) และหมวดที่ ๗ ว่าด้วยการดำเนินการเพื่อระงับภัยคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพ หรือการกระทำในลักษณะรุกราน (Chapter VII : Action with Respect to Threats to the Peace, Breaches of the Peace, and Acts of Aggression : ข้อ ๓๙-๕) ซึ่งถือเป็นมาตรการการใช้กำลังเพื่อให้เกิดสันติภาพ (peace enforcement)

๑.๒ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เป็นกลไกของสหประชาชาติที่มีอำนาจในการวินิจฉัยและดำเนินมาตรการที่เหมาะสม เพื่อระงับหรือยุติความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศสมาชิกสหประชาชาติจะสามารถยับยั้งปัญหาความขัดแย้งขึ้นสู่การพิจารณาของสมัชชาสหประชาชาติได้ แต่อำนาจของสมัชชาฯ จำกัดอยู่เพียงแต่การให้คำแนะนำ โดยไม่มีผลผูกพันเช่นผลการพิจารณาของคณะมนตรีความมั่นคงฯ

๑.๓ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เป็นหนึ่งในมาตรการของสหประชาชาติที่จะธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นภายหลังการก่อตั้งสหประชาชาติ จึงไม่มีระบุไว้ในกฎบัตรฯ ดังนั้น ความหมายและขอบเขตอำนาจหน้าที่จึงเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของรูปแบบความขัดแย้ง พิจารณาเป็นรายกรณี

๑.๔ ในช่วงก่อนการสิ้นสุดของสงครามเย็น บทบาท/ภาระหน้าที่ของปฏิบัติการรักษาสันติภาพจำกัดเพียง เฉพาะทางด้านทหารในการตรวจสอบ/ตรวจตรา/และรายงานการปฏิบัติตามข้อตกลงหยุดยิงหรือข้อตกลงสันติภาพชั่วคราว การจัดตั้งและกำหนดอาณาเขตจึงเป็นปฏิบัติการตามหมวดที่ ๖ ของกฎบัตรฯ ว่าด้วยการแก้ไขข้อพิพาทด้วยสันติวิธี โดยยึดหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ การได้รับความยินยอม (consent) จากประเทศที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (impartiality) และการไม่ใช้กำลัง (non-use of force) ยกเว้นกรณีป้องกันตัว

๑.๕ ตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น รูปแบบของความขัดแย้งได้เปลี่ยนไป โดยสาเหตุของความขัดแย้งมิได้จำกัดเฉพาะระหว่างรัฐต่อรัฐ แต่บ่อยครั้งที่เกิดจากปัญหาภายในประเทศ อาทิ ความขัดแย้งด้านเชื้อชาติ/ศาสนา การละเมิดสิทธิมนุษยชน การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งความขัดแย้งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง อาทิ ปัญหาผู้อพยพ

๑.๖ ผลสำเร็จของสงครามอ่าว (Gulf War) ในตะวันออกกลางเมื่อปี ๒๕๓๔ ทำให้สหรัฐฯ และประเทศตะวันตกผลักดันแนวความคิดเกี่ยวกับ new world order ที่มีการจัดกำลังในลักษณะ collective security system ภายใต้อหประชาชาติ (มีสหรัฐฯ และพันธมิตรกลุ่มประเทศตะวันตกเป็นแกนนำ) เพื่อทำหน้าที่ธำรงสันติภาพโลก ทั้งนี้ ได้มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทของปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้เน้นไปที่บทบาทการใช้กำลัง เพื่อให้เกิดสันติภาพภายใต้หมวดที่ ๗ ของกฎบัตรฯ มากขึ้น และสหประชาชาติเองก็พยายามผลักดันแนวความคิดดังกล่าวโดยในปี ๒๕๓๕ นายบรูโทโรส บรูโทโรส กาลี เลขาธิการฯ ในขณะนั้นได้จัดทำรายงานเรื่อง “วาระเพื่อสันติภาพ (Agenda for Peace)” เสนอให้มีการจัดตั้งกองกำลังของสหประชาชาติ (UN Army) เพื่อทำหน้าที่ดูแลรักษาสันติภาพและความมั่นคง แต่ปรากฏว่าแนวความคิดดังกล่าวถูกคัดค้านอย่างรุนแรงจากประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย เนื่องจากอำนาจใน

การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้กำลังในกรอบของสหประชาชาติขึ้นกับคณะมนตรีความมั่นคง ฯ ที่ประเทศมหาอำนาจเป็นสมาชิกถาวร ซึ่งมีได้สะท้อนความเห็นและผลประโยชน์ของสมาชิกส่วนใหญ่

๑.๗ ประสพการณ์ ความล้มเหลวของปฏิบัติการรักษาสันติภาพในวันดา โขมาเลีย และบอสเนีย – เฮอร์เซโกวีนา ซึ่งเป็นปฏิบัติการในลักษณะที่มีการใช้กำลังเพื่อให้เกิดสันติภาพภายใต้หมวดที่ ๗ ของกฎบัตร ฯ เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นข้อจำกัดของปฏิบัติการรักษาสันติภาพที่มาจากสาเหตุสำคัญ คือ

๑.๗.๑ สหประชาชาติต้องพึ่งการสนับสนุนทั้งหมดจากประเทศสมาชิก ทำให้การจัดกำลังแต่ละครั้งต้องใช้เวลารวบรวมกำลังพล และอาจจะได้ไม่ครบตามที่วางแผนไว้

๑.๗.๒ องค์ประกอบด้านบุคลากร ยุทโธปกรณ์ และการบังคับบัญชาไม่เอื้ออำนวยให้จัดหน่วยรบที่มีประสิทธิภาพได้

๑.๗.๓ ปฏิบัติการในลักษณะที่มีการใช้กำลังเพื่อให้เกิดสันติภาพมีระดับความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ซึ่งการสูญเสียเพียงเล็กน้อยที่เกิดกับกองกำลังอาจก่อให้เกิดกระแสสังคมภายในประเทศกดดันให้รัฐบาลต้องถอนการสนับสนุน ซึ่งอาจทำให้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพนั้น ๆ ต้องล้มเลิกไปในที่สุด

๑.๘ จุดแข็งของปฏิบัติการรักษาสันติภาพ คือ ความเป็นสากล (universality) และการได้รับความยอมรับทางการเมืองจากทุกฝ่ายของประเทศที่เกี่ยวข้อง (political acceptance) การไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และการไม่ใช้กำลัง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าบทบาทที่เหมาะสมของปฏิบัติการรักษาสันติภาพคือ การเป็นกำลังป้องปราม (deterrent force) มากกว่ากองกำลังสู้รบ เนื่องจากฝ่ายต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันต่างตระหนักดีว่าการโจมตีทำร้ายกองกำลังสหประชาชาติ จะทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากประชาคมโลก

๑.๙ ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ได้มีพัฒนาการจากบทบาทเดิมที่เน้นเฉพาะความพยายามในการยุติการสู้รบและความขัดแย้ง มาสู่ภารกิจที่มีหลากหลายมิติ ทั้งการรักษาสันติภาพและการฟื้นฟูเสริมสร้างสันติภาพภายหลังความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบาทของทั้งทหาร ตำรวจและพลเรือน เช่น การยุติความขัดแย้งของคู่กรณี การมีส่วนร่วมในกระบวนการรักษาความมั่นคงและอำนวยความสะดวกให้เกิดระบบการเมืองและการจัดตั้งรัฐบาลท้องถิ่น การบรรเทาทุกข์เพื่อมนุษยธรรม และการพัฒนา ซึ่งเป็นภารกิจที่ซับซ้อนมากขึ้น และจำเป็นต้องมีการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ดังนั้น สหประชาชาติจึงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เช่น การปรับโครงสร้างสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ โดยมอบหมายให้ Department of Peacekeeping Operations

(DPKO) รับผิดชอบงานด้านการวางแผนและจัดการกองกำลังและปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และต่อมาได้จัดตั้ง Department of Field Support (DFS) เพื่อรับผิดชอบด้านการส่งกำลังบำรุง (logistics) แก่กองกำลังและปฏิบัติการรักษาสันติภาพ รวมถึงบุคลากร งบประมาณการติดต่อสื่อสาร และโครงการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ของปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (New Horizon Project) เพื่อการวิเคราะห์เชิงรุกเกี่ยวกับปัญหา และความท้าทายของปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ อันเป็นผลจากสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๑๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สหประชาชาติกำหนดให้วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ของทุกปีเป็น “วันสากลแห่งเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพของสหประชาชาติ” (International Day of United Nations Peacekeepers) เพื่อรำลึกถึงเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจและพลเรือนที่อุทิศตน รวมทั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าหน้าที่ที่พลีชีพในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญ เข้มแข็ง และเป็นมืออาชีพในการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติเพื่อธำรงไว้ซึ่ง สันติภาพและความมั่นคง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง บรรเทาความทุกข์ยากของผู้อื่น ร่วมสร้างสันติภาพและความสงบสุขในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลกตามบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติ โดยวันที่ ๒๕ พฤษภาคม เป็นวันที่สหประชาชาติจัดตั้งภารกิจรักษาสันติภาพขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๑ (ค.ศ. ๑๙๔๘) ในบริเวณดินแดนปาเลสไตน์และอิสราเอล เพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์และติดตามการปฏิบัติตามข้อตกลงสงบศึก ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพของสหประชาชาติมีเอกลักษณ์ประจำตัวคือ หมวกสีฟ้า ทั้งที่เป็นหมวกเหล็ก (helmet) และหมวกเบเรตต์ (beret) ที่สวมใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ และตราสัญลักษณ์ของสหประชาชาติที่ติดอยู่บนแขนเสื้อ เพื่อแสดงถึงเอกภาพและความเป็นกลาง นอกจากนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ (ค.ศ. ๑๙๘๘) กองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติยังได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพอีกด้วย

๒. ความร่วมมือในระดับภูมิภาค

๒.๑ ความร่วมมือด้านปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เป็นกิจกรรมสำคัญในแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๘ (ข้อ B ๒.๓) ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนเห็นควรให้เริ่มต้นจากการสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์รักษาสันติภาพ ของประเทศสมาชิก เพื่อการวางแผนร่วมการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกลไกอาเซียนเพื่อธำรงสันติภาพและเสถียรภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของที่ประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน

๒.๒ ความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของอาเซียน ในการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง และการระงับข้อพิพาทโดยสันติ โดยดำเนินการในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้าน

การเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Ministers' Meeting - Plus หรือ ADMM-Plus) ซึ่งไทยได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันและมีบทบาทที่สร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ ภายใต้กรอบ ARF

- Ha Noi Plan of Action to Implement the ARF Vision Statement กำหนดให้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพเป็นความร่วมมือหนึ่งระหว่างสมาชิก ARF เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ความร่วมมือด้านปฏิบัติการรักษาสันติภาพมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและเตรียมความพร้อมในภูมิภาคผ่านการฝึกอบรม และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรวบรวมแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและบทเรียนที่ผ่านมาจากปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกรอบสหประชาชาติ และองค์กรในภูมิภาคต่าง ๆ การจัดทำและปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย การกำหนดผู้ประสานงานหลักสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสมาชิก ARF ที่เข้าร่วมการฝึกซ้อมปฏิบัติการรักษาสันติภาพโดยสร้างสถานการณ์สมมติ เป็นต้น

- ARF Peacekeeping Experts' Meeting เป็นการประชุมประจำปี (การประชุมครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๐) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาสันติภาพ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความท้าทายในการจัดการฝึกอบรมด้านการรักษาสันติภาพ อันจะส่งเสริมความเชื่อมั่นและการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพ ฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือนในภูมิภาค และเพิ่มขีดความสามารถด้านการรักษาสันติภาพ

- สำนักเลขาธิการอาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำ Compilation Study on Best Practices and Lessons Learned in Peacekeeping Operations in the ARF ซึ่งได้รับ การสนับสนุนจาก ASEAN-US Technical Assistance and Training Facility (US-TATF) เพื่อรวบรวมประสบการณ์การเข้าร่วมในปฏิบัติการ การปรับใช้บทเรียนที่ผ่านมากับการวางแผนปฏิบัติการรักษาสันติภาพในอนาคต และข้อเสนอแนะในการทำให้การศึกษาครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ ประเด็นการสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์รักษาสันติภาพในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูล และการแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ การสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง เพื่อนำมาสู่สันติภาพที่ยั่งยืน การเคารพแนวปฏิบัติระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม

- ARF Defence Officials' Dialogue (ARF DOD) เป็นอีกเวทีหนึ่งของการหารือประเด็นความร่วมมือด้านปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ล่าสุด ในการประชุม ARF DOD โดยที่ประชุมให้ความสำคัญเกี่ยวกับการฝึกซ้อมกำลังทหารก่อนเริ่มปฏิบัติการ เพื่อเตรียมตัวรับมือกับ

สถานการณ์ต่าง ๆ ระหว่างปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การประสานงานกันระหว่างกรอบ ARF และ ADMM-Plus Experts' Working Group on Peacekeeping Operations นอกจากนี้ ที่ประชุม แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของประเทศตน ตลอดจนรายละเอียด หลักสูตรการฝึกอบรมที่นานาชาติสามารถมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์ด้านการรักษาสันติภาพ

๒.๔ ภายใต้กรอบ ADMM

- จากการประชุม ASEAN Defense Minister's Meeting (ADMM) ครั้งที่ ๕ ได้มีการลงนามเห็นชอบเอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียน (Concept Paper on the Establishment of ASEAN Peacekeeping Centers Network) ซึ่งกล่าวถึงการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันในกลุ่มประเทศอาเซียนขึ้น โดย รมว.กท. ได้กรุณาลงนาม คำสั่ง กท.(เฉพาะ) ที่ ๓๕/๕๔ ลง ๒๕ ม.ค.๕๔ แต่งตั้ง ซึ่งได้มีการจัดการประชุมการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียนครั้งแรก ณ ศสภ.ยก.ทหาร บก.ทท. กรุงเทพฯ ซึ่งการประชุมดังกล่าวเป็นการขยายผลการดำเนินการตาม เอกสารแนวความคิดข้างต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการส่งเสริมและยกระดับความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานด้านการป้องกันประเทศ และกองทัพในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการแบ่งปัน ประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ และขีดความสามารถอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสันติภาพ ได้มีการกำหนดแนวทางการจัดประชุม เป็นการประชุมประจำปี โดยครั้งที่ ๒ จัดที่ อช. ในเดือน ส.ค.๕๖ และหมุนเวียนเจ้าภาพ (ตั้งแต่ครั้งที่ ๓ เป็นต้นไป) เรียงตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษ สำหรับเรื่องระบบการติดต่อสื่อสาร/ประสานงานภายในเครือข่ายฯ ใช้เว็บไซต์ ADMM อยู่ระหว่าง ดำเนินการ คาดว่าจะสามารถทดสอบการใช้ได้ในสิ้นปีนี้ และผ่านเครือข่ายที่มีอยู่ คือ PSOCC (Peace Support Operations Collaboration Center) สนับสนุนจาก โครงการ GPOI (Global Peace Operations Initiative) ของสหรัฐฯ จำนวน ๘ ประเทศ (ปัจจุบันคิดตั้งแล้ว จำนวน ๖ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ เนปาล สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์) นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดกิจกรรม/แผนงานในอนาคต แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

ระยะสั้น ๓ ปี (ค.ศ.๒๐๑๒ – ๒๐๑๔/ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๗)

- จัดตั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกของเครือข่ายฯ ผ่าน Email โทรศัพท์ และเว็บไซต์ ADMM

- แลกเปลี่ยนการเยือนระหว่าง ผอ.ศูนย์ฯ /หน.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ผอ. โดยเฉพาะในด้าน การฝึกอบรมต่างๆ

- รวบรวมฐานความรู้ ชีตความสามารถของสมาชิกในการฝึกอบรม และกำหนดความต้องการ จัดลำดับความเร่งด่วนของแต่ละประเทศ เพื่อให้สามารถสนับสนุนการฝึกอบรมในกลุ่มประเทศสมาชิกต่อไป

ระยะกลาง ๓ ปี (ค.ศ.๒๐๑๕ – ๒๐๑๗/ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๐)

- การแลกเปลี่ยนครู/ผู้ฝึกสอน และนักเรียน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- การฝึกผสมและการอบรมหลักสูตรนานาชาติ

ระยะยาว ๓ ปี (ค.ศ.๒๐๑๘ – ๒๐๒๐/ พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๓)

- การจัดตั้งกรอบคุณทำงานของการจัดการกองกำลังเตรียมพร้อมของอาเซียน
- การพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการสันติภาพของอาเซียนให้เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการรักษาสันติภาพ

๒.๕ ภายใต้กรอบ ADMM - Plus

- จากการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา หรือ ADMM - Plus เมื่อวันที่ ๑๑ พ.ย.๕๓ ได้กำหนดให้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping Operations - PKO) เป็น ๑ ใน ๖ สาขาความร่วมมือ โดย รมว.กท. ได้กรุณาลงนาม คำสั่ง กท.(เฉพาะ) ที่ ๓๕/๕๔ ลง ๒๕ ม.ค.๕๔ แต่งตั้งมีการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Experts' Working Groups - EWGs) เป็นกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือในแต่ละสาขา ซึ่งมีทั้งในรูปแบบการประชุมและการฝึกซ้อม โดยสาขาความร่วมมืออื่น ๆ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief - HADR) ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter-Terrorism) การแพทย์ทางทหาร (Military Medicine) การปฏิบัติการทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม (Humanitarian Mine Action) และด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ซึ่งเรียกว่า การประชุมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Experts' Working Group on Peacekeeping Operations : EWG on PKO) มี ยก.ทหาร (ศสภ.ยก.ทหาร) เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก และ ผอ.ศสภ.ยก.ทหาร เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

- การจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ มีวัตถุประสงค์สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. เพื่อสร้างความไว้วางใจในการเสริมสร้างความร่วมมือด้าน PKO
๒. เพื่อจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้าน PKO และหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

๓. เพื่อร่วมกันแสดงศักยภาพด้าน PKO ในภูมิภาค

๔. เพื่อสร้างการริเริ่มด้านความร่วมมือทางทหารในด้าน PKO และการสร้างฐานข้อมูล

๕. เพื่อระบุ พัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถด้าน PKO

๖. เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงานสำหรับความร่วมมือในระดับภูมิภาคในการเตรียมกำลังเพื่อปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการส่งกองกำลัง ฯ (การฝึก การศึกษา การจัดการส่งกำลังบำรุง)

๗. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และการประสานงานของฝ่ายทหารและพลเรือนในด้าน PKO

- ผู้เข้าร่วมการประชุม : ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ สหพันธรัฐรัสเซีย และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากสำนักเลขาธิการอาเซียน โดยในห้วง ๔ ปีแรก (ปี ๕๑ - ๕๖) กท.นิวซีแลนด์ และ กท.สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นประธานร่วม ปัจจุบันได้มีการรับมอบตำแหน่งประธานร่วม เมื่อเดือน เม.ย.๕๗ โดย กท.ราชอาณาจักรกัมพูชา และ กท.สาธารณรัฐเกาหลี จะเป็นประธานร่วม ตั้งแต่ปี ๕๗ - ๕๘ (ได้ลดจำนวนปีให้มีการหมุนเวียนเร็วขึ้นจาก ๔ ปี เป็น ๓ ปี ตามมติที่ประชุม ADMM - Plus

- รูปแบบการจัดประชุม EWG on PKO จัดปีละ ๒ ครั้ง โดยก่อนการประชุมจะมีการสัมมนาเฉพาะด้าน ตามที่เจ้าภาพกำหนด มีรายละเอียดที่ได้จัดมาแล้ว ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ประชุมฯ และการสัมมนาทางกฎหมาย ณ ประเทศนิวซีแลนด์ (๒๐ - ๒๔ พ.ย.๕๔)

ครั้งที่ ๒ ประชุมฯ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับศักยภาพในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในระดับภูมิภาค (Regional Peacekeeping Capabilities Workshop) ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (๒๖ - ๒๘ เม.ย.๕๔)

ครั้งที่ ๓ ประชุมฯ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ The Joint Regional Peacekeeping Workshop ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (๕ - ๑๐ พ.ย.๕๕)

ครั้งที่ ๔ ประชุมฯ และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ Force Generation Workshop ณ ประเทศนิวซีแลนด์ (๘ - ๑๓ เม.ย.๕๖)

ครั้งที่ ๕ ประชุมฯ และฝึกร่วมการฝึกจำลองสถานการณ์จำลองบนโต๊ะด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Table Top Exercise : TTX on PKO) ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (๘ - ๑๕ ก.พ.๕๗)

- ที่ผ่านมา การประชุม EWG ได้หารือแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือ และสร้างมาตรฐานในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้าน PKO เพื่อยกระดับขีดความสามารถของ ประเทศสมาชิกในด้าน PKO รวมทั้งการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ การพัฒนาความชำนาญ ทางกฎหมาย การจัดตั้งฐานข้อมูล การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมด้านการศึกษาเกี่ยวกับ PKO รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพของ EWG และการพิจารณากฎเกณฑ์แผนการปฏิบัติงานด้าน PKO โดยศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

๓. บทบาทของไทยในปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

๓.๑ ไทยเห็นว่า การดำเนินมาตรการป้องกันยังคงเป็นวิธีที่ดีที่สุด และสนับสนุน ความพยายามของสหประชาชาติในการสร้างวัฒนธรรมการป้องกัน (culture of prevention) ให้เกิดขึ้นในบรรดาประเทศสมาชิกดีกว่าการรอให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วจึงหาวิธีแก้ไข และยังเห็นว่า ปฏิบัติการรักษาสันติภาพเป็นเพียงหนึ่งในมาตรการสำคัญในการธำรงรักษา สันติภาพและความ มั่นคงของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม การใช้ปฏิบัติการรักษาสันติภาพต้องคำนึงถึงข้อจำกัด ด้วยว่าสามารถใช้กับสถานการณ์ใดได้บ้าง การจัดส่งกองกำลังรักษาสันติภาพเข้าไปในสถานการณ์ ที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าของงบประมาณ ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงข้อจำกัดของลักษณะ ของปฏิบัติการรักษาสันติภาพและทรัพยากรของสหประชาชาติ ไทยจึงเห็นว่า ในการพิจารณาจัดตั้ง ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ สหประชาชาติควรมี entry & exit strategy ที่ชัดเจน

๓.๒ ไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจเข้าร่วมในปฏิบัติการรักษาสันติภาพใน หลายภูมิภาคทั่วโลก ตามแผนภาพที่ ๑ ได้แก่

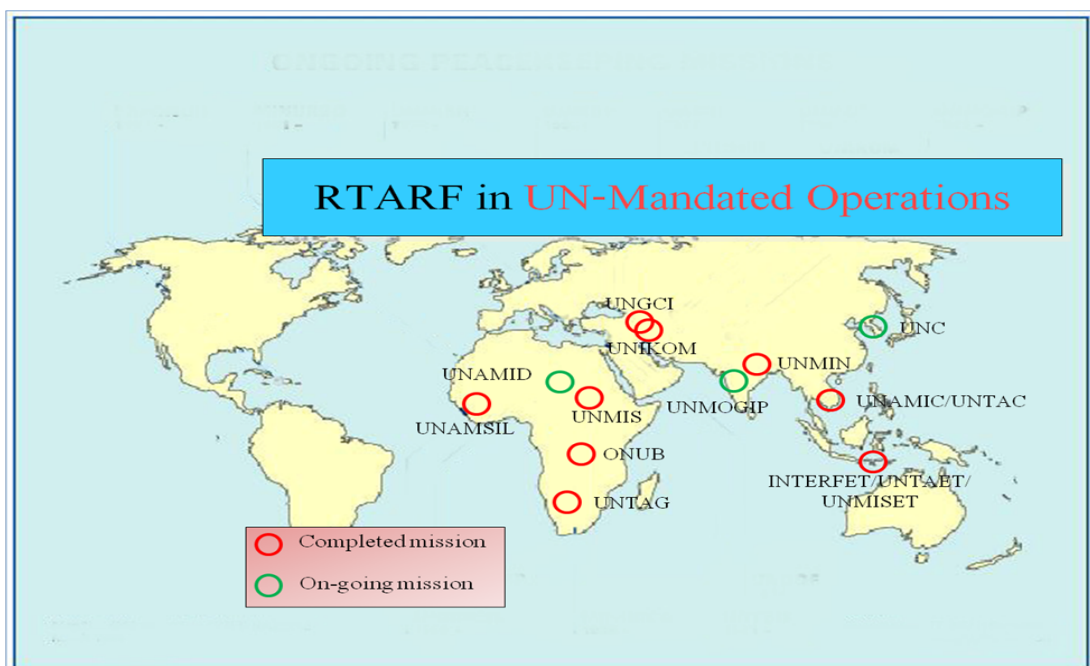
- United Nations Observer Group in Lebanon (UNOGIL) ที่เลบานอน
- United Nations Transition Assistance Group (UNTAG) ที่นามิเบีย
- United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission (UNIKOM) บ ริ เว ณ
ชายแดนอิรัก-คูเวต
- United Nations Guards Contingent in Iraq (UNGCI) ที่อิรัก
- United Nations Advance Mission in Cambodia (UNAMIC) และ United
Nations Transitional Authority in Cambodia (UNTAC) ที่กัมพูชา
- United Nations Observer Mission in South Africa (UNOMSA) ที่
แอฟริกาใต้
- United Nations Mission in Bosnia and Herzegovina (UNMIBH) ที่บอสเนีย
และเฮอร์เซโกวีนา

โอน

- United Nations Observer Mission in Sierra Leone (UNAMSIL) ที่เซียร์ราลี
- United Nations Fijian Electoral Mission (UNFEOM) ที่ฟีจี
- ปฏิบัติการรักษาสันติภาพในติมอร์เลสเต รวม ๕ ภารกิจ ประกอบด้วย
  - United Nations Mission in East Timor (UNAMET)
  - International Force in East Timor (INTERFET)
  - UN Transitional Administration in East Timor (UNTAET)
  - UN Mission of Support in East Timor (UNMISSET)
  - United Nations Integrated Mission in Timor-Leste (UNMIT)
- United Nations Operations in Burundi (ONUB) ที่บุรุนดี
- United Nations Political Mission in Nepal (UNMIN) ที่เนปาล
- United Nations Mission in Sudan (UNMIS) ที่ซูดาน
- United Nations Mission in Liberia (UNMIL) ที่ไลบีเรีย
- United Nations Stabilisation Mission in Haiti (MINUSTAH) ที่เฮติ
- United Nations Military Observer Group in India and Pakistan

(UNMOGIP) บริเวณชายแดนอินเดีย-ปากีสถาน

แผนภาพที่ ๒-๑ แผนที่แสดงการสนับสนุนกำลังในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพสหประชาชาติของ
ไทย

๓.๓ นอกจากนี้ ในช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ ไทยได้สนับสนุนทหารราบจำนวน ๑ กองพัน (๘๑๒ นาย) เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกากับสหประชาชาติในดาร์ฟูร์ (African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur : UNAMID) ตามคำร้องขอของสหประชาชาติ ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒ กองกำลังทหารไทยในนาม “กองกำลังเฉพาะกิจ ๕๘๐ ไทย/ดาร์ฟูร์” เข้าวางกำลังเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งพื้นที่หลักที่ไทยเข้าวางกำลัง คือ เมืองมูกจาร์ อยู่ทางตอนใต้ของเขตดาร์ฟูร์ตะวันตก มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบโล่งแจ้ง สภาพภูมิอากาศมีความคล้ายคลึงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย การชุ่มชื้นมีจำกัด เอื้อต่อการตรวจการณ์ของกองกำลังไทย ทั้งยังมีความอุดมสมบูรณ์พอควร เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน สถานการณ์ความปลอดภัยในพื้นที่ดังกล่าวจัดอยู่ในระดับการเตรียมพร้อมปกติ กองกำลังเฉพาะกิจ ๕๘๐ ไทย/ดาร์ฟูร์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจรักษาสันติภาพอย่างแข็งขัน โดยออกลาดตระเวนในพื้นที่ปฏิบัติการและพบปะกับประชาชนเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อย และแลกเปลี่ยนข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดแคลนอาหารและน้ำ นอกจากนี้ยังได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านงานช่าง ซึ่งรวมถึงการก่อสร้างฐานปฏิบัติการและอาคารที่พัก นอกจากภารกิจด้านยุทธการแล้ว กองกำลังเฉพาะกิจ ๕๘๐ ไทย/ดาร์ฟูร์ ยังได้ดำเนินงานด้านกิจการพลเรือน อาทิ การจัดหาชุดแพทย์เดินทางเข้าพบปะกับบุคคลสำคัญในพื้นที่ปฏิบัติการในเมืองมูกจาร์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และตรวจรักษาอาการเจ็บป่วย การให้บริการน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคของโรงพยาบาลท้องถิ่น การซ่อมแซม และปรับปรุงถนนที่ชำรุดบริเวณใกล้เคียงกับฐานปฏิบัติการ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้เป็นเส้นทางสัญจร รวมทั้งการทำการแปลงสาริตเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกองกำลังเฉพาะกิจ ๕๘๐ ไทย/ดาร์ฟูร์ ได้มอบผลผลิตจากแปลงสาริตให้แก่ผู้แทนเมืองมูกจาร์ ซึ่งรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือมนุษยธรรมและการพัฒนาที่มาเยี่ยมชมด้วย

๓.๔ ไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถระดมสรรพกำลังที่ต้องการในการสนับสนุนปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติได้อย่างรวดเร็วทันการณ์เมื่อได้รับการร้องขอในปี ๒๕๕๑ กองบัญชาการกองทัพไทย จึงได้จัดทำความตกลงกับสหประชาชาติว่าด้วยการจัดระบบกำลังเตรียมพร้อม (UN Stand-by Arrangement System: UNSAS) ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลที่ไทยจะต้องแจ้งความพร้อมของกำลังพล และอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ให้ฝ่ายปฏิบัติการสันติภาพของสหประชาชาติทราบทุก ๆ ๓ เดือน เพื่อสหประชาชาติจะได้พิจารณาขอรับการสนับสนุนด้านกำลังพลในภารกิจต่าง ๆ โดยมีศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๔. บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ

๔.๑ ในการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานติดต่อประสานงานกับสหประชาชาติ และดูแลภาพรวมของความร่วมมือระหว่างไทยกับสหประชาชาติในกรอบต่าง ๆ จะหารืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้เสนอให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาว่า ปฏิบัติการรักษาสันติภาพครั้งใดที่ไทยควรเข้ามีส่วนร่วม โดยพิจารณาผลกระทบด้านความมั่นคง การเสริมสร้างศักดิ์ศรีและบทบาทของประเทศในเวทีระหว่างประเทศ และการพัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญของหน่วยงานไทยในบทบาทเกี่ยวกับการรักษามั่นคงระหว่างประเทศ นอกเหนือจากบทบาทในด้านการกำหนดนโยบายในภาพกว้างแล้ว กระทรวงการต่างประเทศยังทำหน้าที่กระจายข่าวสารข้อมูล และวิเคราะห์พัฒนาการของปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

๔.๒ คณะผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เป็นหน่วยงานหลักของไทยที่เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ไทยมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศกำลังพัฒนาภายใต้กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement: NAM) เพื่อผลักดันประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรม การปรับอัตราค่าทดแทนกรณีเสียชีวิต/บาดเจ็บให้เป็นมาตรฐานเดียว การเร่งรัดกระบวนการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่าย การเรียกร้องให้มีการกระจายตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในฝ่ายปฏิบัติการรักษาสันติภาพให้ทั่วถึงตามภูมิภาค และการเรียกร้องให้ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นประเทศสนับสนุนกำลังพล ได้มีโอกาสมากขึ้นในการหารือกับคณะมนตรีความมั่นคง ฯ เกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตอาณัติและการประเมินสถานการณ์ในการจัดตั้งภารกิจรักษาสันติภาพ

๔.๓ กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบสหประชาชาติ ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ เพื่อเป็นกรอบนโยบายและทิศทางการทำงานร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอย่างบูรณาการ และเป็นแนวทางการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์ย่อยและแผนงานในระดับหน่วยงาน รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถและยกระดับบทบาทของไทยในการสนับสนุนปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบสหประชาชาติและกรอบความร่วมมืออื่น ๆ โดยได้มีการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าว

๕. กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

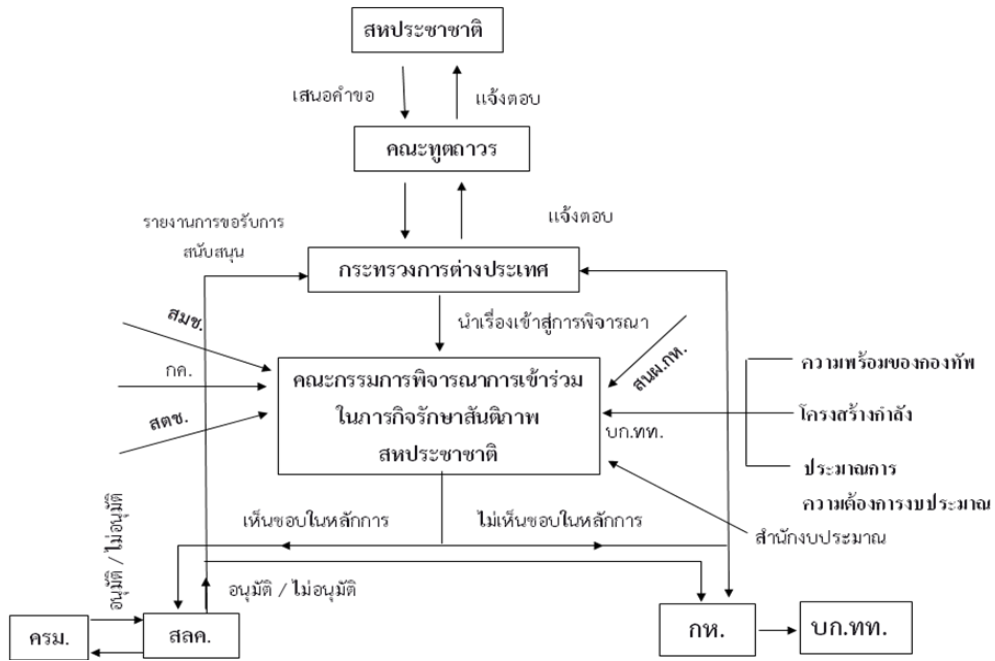
๕.๑ เมื่อปี ๒๕๓๘ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการเข้าร่วมในปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ โดยมีอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศเป็นประธานและผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักงานประมาธ ร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยมีหน้าที่เสนอแนวนโยบายเกี่ยวกับการเข้าร่วมในปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน ๑ อย่างเป็นทางการ และเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการ ๑ โดยให้มีผู้แทนจากกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และสำนักงานประสานภารกิจทางทหารกับกระทรวงการต่างประเทศ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติอย่างบูรณาการ และพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งกองกำลังเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพตามที่สหประชาชาติร้องขอ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านการต่างประเทศ ความมั่นคง และเศรษฐกิจ

๕.๒ หลักการพื้นฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาเข้าร่วม คือ ผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย ผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ ระดับความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้กระบวนการพิจารณา มีความทันทั่วทั้งกับการตอบสนองต่อสหประชาชาติ คือ ทำที่ในระดับการเมือง รวมทั้งงบประมาณที่ต้องใช้ เนื่องจากการสนับสนุนกำลังในการกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาตินั้น รัฐบาลของประเทศนั้น ๆ จำเป็นต้องยืมเงินทดรองราชการก่อน แล้วจึงจะได้เงินคืนจากสหประชาชาติ ทั้งนี้ เป็นที่เข้าใจกันว่าปฏิบัติการรักษาสันติภาพแต่ละครั้งมีความหลากหลายในรูปแบบและมีพัฒนาการที่รวดเร็ว จึงต้องมีการตัดสินใจที่ฉับไวและทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยตรงจึงมีความสำคัญมาก

๕.๓ ในการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพแต่ละครั้ง หลังจากการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นผู้เสนอเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี เพื่ออนุมัติในหลักการ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบและขนาดของกองกำลังที่จะเข้าร่วมนั้น จะมีการหารืออย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในแต่ละครั้ง จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกรณี เช่น กรณีรัฐบาลมอบนโยบายให้ กท. พิจารณาสนับสนุน จะมีขั้นตอนตามแผนภาพที่ ๒-๒

แผนภาพที่ ๒-๒ กระบวนการในการตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ สหประชาชาติกรณีรัฐบาลมอบนโยบายให้ กท. พิจารณาสับสนุน

๖. ผลประโยชน์ของไทยจากการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพ

๖.๑ เป็นการตอบสนองนโยบายต่างประเทศของไทยในการสนับสนุนบทบาทของสหประชาชาติในการธำรงและรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

๖.๒ เป็นโอกาสในการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศที่ไทยเข้าร่วมภารกิจ และสร้างความนิยมไทย โดยการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรไทยจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระดับบุคคลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่ อันจะเอื้อประโยชน์ต่อการขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือในมิติอื่น ๆ ในระยะยาวหลังจากความขัดแย้งยุติลงแล้ว เช่น ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและโอกาสด้านการค้าการลงทุน เป็นต้น

๖.๓ เป็นการช่วยธำรงสันติภาพและเสถียรภาพในประเทศและภูมิภาคนั้น ๆ เพื่อช่วยสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการพัฒนา รวมทั้งช่วยสร้างความเชื่อมั่นและบรรยากาศที่ดีต่อความร่วมมือด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนในระยะยาว

๖.๔ เป็นโอกาสในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของไทย ว่าเป็นสังคมแห่งความรับผิดชอบ เมตตาธรรม มนุษยธรรม และความเอื้ออาทร โดยการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยาก

๖.๕ เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพของกองทัพไทย รวมทั้งเป็นการพัฒนาความรู้/ความเชี่ยวชาญ และเสริมสร้างทักษะ/ประสบการณ์ ในเวทีระหว่างประเทศของกำลังพล เป็นเกียรติประวัติ และเป็นการสร้างโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของไทยได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ในฝ่ายปฏิบัติการสันติภาพของสหประชาชาติหรือในองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

๗. หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๗.๑ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เป็นหน่วยขึ้นตรงกรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๘ โดยยกระดับจากกองปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เพื่อเป็นทั้งหน่วยอำนวยการ และหน่วยปฏิบัติของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีความรับผิดชอบหลักในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานรองรับบทบาทของไทยด้านการรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติและมิตรประเทศที่ไทยมีความร่วมมือ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยมีเป้าหมายจะยกระดับเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านสันติภาพระดับภูมิภาค และสนับสนุนความร่วมมือด้านความมั่นคงในกรอบอาเซียน

นอกจากนี้ กองบัญชาการกองทัพไทยได้เปิดสำนักงานที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะผู้แทนถาวรไทย ประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อสนับสนุนบทบาทของไทยในด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

๗.๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการอำนวยการส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพตามความต้องการของสหประชาชาติ ซึ่งในอนาคตมีแนวโน้มว่า งานด้านนี้จะมียุทธศาสตร์และความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากความจำเป็นและหน้าที่ด้านการดูแลความสงบเรียบร้อยภายหลังจากความขัดแย้งยุติลง เพื่อฟื้นฟูความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศ และสนับสนุนการปฏิรูปหน่วยงานด้านความมั่นคงก่อนที่จะถ่ายโอนความรับผิดชอบจากกองกำลังตำรวจสหประชาชาติให้แก่รัฐบาลของประเทศนั้นด้วย

แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอาเซียน ในกรอบการประชุม ADMM

๑. นอกจากความร่วมมือภายใต้กรอบ ADMM ตามข้อ ๒.๔ แล้ว แนวความคิดที่จะเสนอจัดตั้งเครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพอาเซียน เกิดขึ้นจากความเป็นจริงที่ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกิจการรักษาสันติภาพทั่วโลก ภายใต้กรอบการดำเนินการของสหประชาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน ๕ ประเทศ ประกอบด้วย กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งศูนย์รักษาสันติภาพ

ของตนเองแล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะเชื่อมโยงศูนย์รักษาสันติภาพเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เพื่อสามารถนำไปสู่การแลกเปลี่ยนศักยภาพ และข้อมูลระหว่างกัน

๒. ข้อเสนอที่จะจัดตั้งเครือข่ายฯ ดังกล่าว ซึ่งได้ยกร่างมาจากเอกสารต่าง ๆ ของอาเซียน ดังนี้

๒.๑ แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (The ASEAN Political and Security Community (APSC) blueprint) ได้ให้การรับรองข้อเสนอของอินโดนีเซีย ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพแห่งภูมิภาคขึ้น โดยใช้ชื่อว่า กองกำลังรักษาสันติภาพแห่งอาเซียน (ASEAN Peacekeeping Force)

๒.๒ แผนการดำเนินงานระยะเวลาสามปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓ ของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) นั้น ได้กำหนดเงื่อนไขการจัดตั้งเครือข่ายของศูนย์รักษาสันติภาพแห่งอาเซียน เพื่อจัดทำแผนงานการฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

๒.๓ รายงานของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ของเครือข่ายสถาบันป้องกันประเทศและความมั่นคงอาเซียน (Network of ASEAN Defence and Security Institutions : NADI) เรื่องปฏิบัติการการรักษาสันติภาพ ระหว่าง ๑๕ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้เสนอแนะให้พิจารณาการจัดตั้งองค์การผสมในเรื่องการรักษาสันติภาพภายในอาเซียน เพื่อรองรับการดำรงอยู่ของศูนย์การฝึกอบรมการรักษาสันติภาพจำนวนห้าศูนย์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

๒.๔ ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน อย่างไม่เป็นทางการ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อเดือน กันยายน ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา รัฐมนตรีได้หารือเกี่ยวกับการยกระดับการประชุมและความร่วมมือของอาเซียนในการรักษาสันติภาพของอาเซียน เพื่อช่วยส่งเสริมความร่วมมือของภูมิภาคในการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ ซึ่งในการประชุมดังกล่าวประเทศไทยได้จัดเตรียมร่างเอกสารการหารือในเรื่องการพิจารณาในเรื่องยกระดับการประชุม และความร่วมมืออาเซียนในกรอบการรักษาสันติภาพ

๒.๕ การประชุมผู้บังคับบัญชาศูนย์การฝึกอบรมการรักษาสันติภาพของอาเซียน ครั้งที่ ๑ ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ เมือง Dhaka บังกลาเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ได้พยายามที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างศูนย์การรักษาสันติภาพ และจัดตั้งสมาคมศูนย์การรักษาสันติภาพแห่งอาเซียน

๓. ตามภูมิหลังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เอกสารแนวความคิดในการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพแห่งอาเซียน ฉบับนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมความร่วมมือในด้านนี้

๔. เครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพอาเซียนจะประกอบด้วย ศูนย์การรักษาสันติภาพ จากประเทศสมาชิกอาเซียน และร่วมมือกันบนขอบเขตเชิงปฏิบัติของการปฏิบัติการรักษา สันติภาพ เครือข่ายดังกล่าวสามารถจัดการประชุมสามัญ เพื่อทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ณ สถานที่ที่ ได้รับการเห็นชอบร่วมกัน

๕. ผลผลิตและกิจกรรมทั้งหมดของเครือข่าย จะได้รับการรายงานอย่างเหมาะสม และประเมินผลโดยการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ผ่านการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหม อาเซียน และคณะทำงานการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียน

๖. เอกสารแนวความคิดของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ในการจัดตั้ง เครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพ กล่าวถึงแนวทางและวิธีการ ซึ่งอาเซียนสามารถส่งเสริมความ ร่วมมือในภูมิภาค เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ นอกจากนี้ยังเป็นกลไกสำหรับ ประเทศสมาชิกอาเซียนในการสานต่อเพื่อเตรียมการสนับสนุนที่สำคัญ ต่อความพยายามในการรักษา และเสริมสร้างสันติภาพและความสงบสุขอย่างมีประสิทธิภาพของสหประชาชาติ

ดังจะเห็นได้ว่าการจัดการประชุมการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ระหว่างวันที่ ๔ – ๗ ก.ย.๕๕ ได้ให้ศูนย์ปฏิบัติการสันติภาพของประเทศต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ ในอาเซียนแสดงข้อมูล ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวความคิดร่วมกัน เพื่อให้สามารถใช้ ประโยชน์ร่วมกันได้ในระยะสั้น และระยะกลาง โดยให้จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลของหน่วยร่วมกัน และให้ร่วมมือกันจัดการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันใน โอกาสต่อไปด้วย

รายงานการประชุมการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพอาเซียน ครั้งที่ ๑

กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ได้ริเริ่มให้จัดการประชุมเครือข่ายการ ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียน ณ อาคารศูนย์สันติภาพ จอมทัพไทย ๖๐ ปี โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อขยายผลการดำเนินงานตามเอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของอาเซียน ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ตลอดจนเป็นการเพิ่ม ช่องทางการติดต่อประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และบทเรียนจากการปฏิบัติงานใน การรักษาสันติภาพ รวมทั้งพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม โดยมีผู้เข้าร่วม ประชุมจาก สมาชิกอาเซียน จำนวน ๑๐ ชาติ และสำนักงานเลขาธิการอาเซียนด้วย ซึ่ง การดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นการสร้างเครือข่ายในการที่จะดำเนินการวางแผนการพัฒนา งาน ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพร่วมกันของอาเซียนด้วยเช่นกัน

จุดมุ่งหมาย

การจัดตั้งเครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพของอาเซียน เพื่อส่งเสริมและยกระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการป้องกันประเทศ และกองทัพในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ และขีดความสามารถอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสันติภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของเครือข่ายในกิจกรรมการเตรียมการต่าง ๆ ของกองกำลังรักษาสันติภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน ในด้านการรักษาสันติภาพ

๓. เพื่อทำแผนงาน การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยมุ่งหวังที่จะจัดทำข้อตกลงของอาเซียน เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

๔. เพื่อนำศูนย์รักษาสันติภาพแห่งชาติในประเทศสมาชิกอาเซียนที่จัดตั้งขึ้นแล้ว และมีแผนที่จะจัดตั้งขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อจัดทำข้อตกลงของภูมิภาค เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

๕. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาข้อตกลงของภูมิภาค เพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

ขอบเขตและรูปแบบของกิจกรรม

ระยะสั้น

๑. จัดตั้งเครือข่าย ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างศูนย์การรักษาสันติภาพของประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. พิสูจน์ทราบ ช่องว่างและลำดับความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ และความสามารถของการรักษาสันติภาพของอาเซียน

๓. แลกเปลี่ยนความรู้ความชำนาญ การเดินทางเยือนของคณะอาจารย์ ผู้ฝึกสอน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมของศูนย์การรักษาสันติภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ภายในภูมิภาค

๔. การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม อุปกรณ์การฝึกอบรม และหลักการการฝึกอบรมในด้านการรักษาสันติภาพ

ระยะกลาง

๑. พัฒนาการฝึกอบรม พัฒนาคู่มือการฝึกอบรม การปฏิบัติการ และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดร่วมกัน เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิง สำหรับเครือข่ายศูนย์การรักษาสันติภาพของอาเซียน

๒. จัดทำและพัฒนาระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedures : SOPs)

๑. ริเริ่มการฝึกอบรม

ระยะยาว

๑. จัดทำกรอบการทำงานอย่างเป็นทางการ เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการจัดเตรียมความพร้อม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

๒. ยกกระดับความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันของกองกำลังรักษาสันติภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

ยุทธศาสตร์การเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติ ปี พ.ศ.

๒๕๕๓ – ๒๕๕๗

กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เป็นผู้จัดทำยุทธศาสตร์นี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบนโยบายและการดำเนินการ/ทิศทางของไทยรองรับการเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบสหประชาชาติและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศอื่นๆ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์ย่อยและแผนงานในระดับหน่วยงาน รวมทั้งงบประมาณสำหรับดำเนินการในลักษณะบูรณาการสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบูรณาการด้านนโยบายและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ การจัดตั้งกลไกระดับรัฐบาลเพื่อกำหนดนโยบาย อำนวยการ กำกับดูแลและประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพ รวมทั้งพิจารณาปรับปรุงกลไกอื่น ๆ ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เช่น คณะกรรมการประสานงานการเข้าร่วมในการปฏิบัติเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติ เป็นต้น โดยรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างการจัดองค์กรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ด้านการงบประมาณ รวมทั้งกระบวนการบริหารจัดการทางการเงินและการคลังอย่างบูรณาการ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการเบิกจ่ายเงินทรองราชการและ/หรือการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับการส่งเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างความรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งฝ่ายการเมือง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการพัฒนาบทบาทเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพกับสหประชาชาติ เพื่อขยายโอกาสในการสนับสนุนให้ไทยเข้าร่วมในภารกิจต่าง ๆ โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ การพัฒนาความพร้อมและขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากร ทางทหาร ตำรวจและพลเรือน ตลอดจนการส่งเสริมการดำเนินการด้านการฝึกและศึกษาของบุคลากรในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงไปปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะบุคลากรยืมตัวที่ฝ่ายปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Department of Peacekeeping Operations: DPKO) ที่สำนักงานใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก และในภารกิจรักษาสันติภาพต่าง ๆ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวในกระบวนการตัดสินใจ/พิจารณาของสหประชาชาติ รวมถึงการสนับสนุนการส่งกองกำลังเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในช่วงระยะปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาความร่วมมือทางด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมในกรอบระดับภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในกรอบอาเซียน โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ การพัฒนาความร่วมมือทางด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม โดยเฉพาะด้านการฝึกและศึกษา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการประสานงานหรือเวทีหารือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกำหนดบทบาทร่วมระหว่างหน่วยงานด้านปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของไทยกับหน่วยงานจากประเทศอื่น ๆ ในกรอบอาเซียน และระดับภูมิภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย และผลประโยชน์ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญ ในการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของไทย ในด้านการเสริมสร้างสันติภาพ (ติมอร์-เลสเต บรูไน) ด้านการรักษาสันติภาพ (ซูดาน โซมาเลีย ชาดและแอฟริกากลาง) ในช่วงปี ๒๕๕๓-๒๕๕๗ โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ กำหนดพื้นที่เป้าหมาย ผลประโยชน์และแนวทางการพัฒนาผลประโยชน์ในระยะยาวต่อแต่ละพื้นที่เป้าหมายในทุกมิติ (ความสัมพันธ์ทางการเมือง การให้ความช่วยเหลือ เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินการในเวทีพหุภาคี) รวมทั้ง มีการบูรณาการด้านการข่าวสารและข้อมูลเพื่อติดตามสถานการณ์และเตรียมความพร้อมในการตอบสนองยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจของภาคเอกชน และประชาชน เพื่อสนับสนุนนโยบายการเข้าร่วมปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของไทย โดยมีกลยุทธ์หลัก คือ การจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นให้กับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะองค์กร/กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อการกำหนดนโยบาย รวมทั้งมีการจัดทำเอกสารทางวิชาการ และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลในวงกว้าง

ยุทธศาสตร์ทหารด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และมนุษยธรรมของ กองทัพไทยปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑

วิสัยทัศน์

กองทัพไทยมีความพร้อมปฏิบัติงานตามมาตรฐานของสหประชาชาติ ในการสนับสนุนภารกิจด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมอย่างบูรณาการ ในการส่งกำลังตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ในทุกพื้นที่ปฏิบัติการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การดำเนินการตามบทบาทด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๑. กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบการเข้าร่วมภารกิจการปฏิบัติการ เพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๑.๑ การปรับปรุงบัญชีความพร้อมตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทยให้ตรงกับความต้องการของสหประชาชาติ อาเซียน และกองทัพไทย โดยให้สามารถตอบสนองได้รวดเร็วขึ้น

๑.๒ การจัดทำ และปรับปรุงหลักนิยม และ รปจ. ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมภารกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมของสหประชาชาติ

๑.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการปฏิบัติการกิจ

๒. กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมกับองค์กรนานาชาติ กลุ่มประเทศอาเซียน และมิตรประเทศบนพื้นฐานของความเข้าใจและการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน

๒.๑ โครงการการฝึกร่วม/ผสม ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๒.๒ โครงการความร่วมมือทวิภาคี และพหุภาคี

๒.๓ โครงการการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทย กับฝ่ายปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (United Nations Department of Peacekeeping Operation : UN DPKO)

๓. กลยุทธ์ที่ ๓ ดำเนินบทบาทอย่างสร้างสรรค์ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมตามนโยบายรัฐบาลใน ๓ กรอบความร่วมมือ ได้แก่ กรอบสหประชาชาติ กรอบความร่วมมือภูมิภาค โดยเฉพาะในกรอบอาเซียน และกรอบความร่วมมือกลุ่มมิตรประเทศ

๑.๑ การจัดทำและปรับปรุงนโยบายยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และมนุษยธรรม

๑.๒ โครงการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมของอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของกองทัพไทยด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๑. กลยุทธ์ที่ ๑ เตรียมความพร้อมตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทยสำหรับภารกิจปฏิบัติการ เพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสหประชาชาติ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับภารกิจได้อย่างทันเวลาและมีประสิทธิภาพ

๑.๑ โครงการพัฒนาขีดความสามารถตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐาน และความต้องการของสหประชาชาติ

๑.๒ การปรับปรุงระบบเตรียมกำลังพลเป็นบุคคลในระบบบัญชีรายชื่อพร้อมเรียกปฏิบัติงาน (On Call List)

๑.๓ การปรับปรุงบัญชีความพร้อมตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทย

๑.๔ การปรับปรุงการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทย และระบบเตรียมกำลังพลเป็นบุคคลในระบบบัญชีรายชื่อ On Call List

๒. กลยุทธ์ที่ ๒ โครงการปรับปรุงบทบาททหารหญิงในการเข้าร่วมปฏิบัติการกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมให้มีความเหมาะสม

๒.๑ การปรับปรุงบัญชีรายชื่อ On Call List ให้มีสัดส่วนทหารหญิงที่เหมาะสม

๒.๒ การปรับปรุงบัญชีความพร้อมตามระบบกำลังเตรียมพร้อมสหประชาชาติของกองทัพไทย โดยพิจารณาให้มีทหารหญิงร่วมปฏิบัติในหน่วยต่าง ๆ

๒.๓ โครงการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้ทหารหญิงเข้าร่วมสมัครในการคัดเลือกเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

๑. กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ เอกชน หน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๑.๑ โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และฝ่ายการเมือง โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในกระบวนการตัดสินใจ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร

๑.๒ โครงการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๑.๓ โครงการจัดทำ และเผยแพร่เอกสารวิชาการด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และมนุษยธรรม

๑.๔ โครงการสร้างเครือข่ายด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมกับ องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๒. กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจของประชาชน เพื่อให้สนับสนุน การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

๒.๑ โครงการบูรณาการงานประชาสัมพันธ์ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมของไทย ร่วมกับ กต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกต่อการเข้าร่วมในภารกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรมในปัจจุบัน ทั้งในห้วงก่อน ระหว่าง และหลังการไปปฏิบัติการกิจต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ โครงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมทหารหญิงเข้าร่วมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพและมนุษยธรรม

นโยบาย ผบ.ทหารสูงสุดเรื่องการรักษาสันติภาพ ในการประชุม ผบ.ทสส. อาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ ๑๐ (ASEAN Chiefs of Defense Forces : ACDFIM ๑๐) ที่กรุงพนมเปญ

สถานการณ์โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ดำเนินไปในทิศทางที่ดีขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบในเชิง

ลบต่อต้านอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ มลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติและคามอดอยาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ ตลอดจนทำให้เกิดความขัดแย้งในระดับต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของโลก เกิดความไร้ซึ่งเสถียรภาพ ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา รวมทั้งบั่นทอนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของ ประชาชนบริสุทธิ์ ซึ่งประเทศต่างๆ ได้ตระหนักและพยายามแก้ไขปัญหามาโดยการจัดตั้งกลไก ความร่วมมือทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับนานาชาติ เพื่อประโยชน์ในการสร้างเสริมและพัฒนา ความสัมพันธ์ รวมทั้งเป็นเวทีเจรจาเพื่อจำกัดความขัดแย้งมิให้ขยายขอบเขตออกไป ทั้งนี้การประชุม ASEAN Chiefs of Defence Forces Informal Meeting (ACDFIM) ถือเป็นกลไกหนึ่งของความร่วมมือในระดับกองทัพของประเทศอาเซียน ซึ่งจากการประชุมที่ผ่านมาถึง ๕ ครั้ง แสดงออกถึงความ เป็นปึกแผ่นและความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นของสมาชิก โดยได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันใน หลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือ ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ด้านความมั่นคงทาง ทะเล ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพด้านการแพทย์ทหาร และด้านการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งนอกจากจะเป็นเครื่องประกันถึงความมั่นคงในภูมิภาค และสามารถเป็นที่ พึ่งให้กับประชาชนในยามวิกฤติได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความสมัครสมาน สามัคคี และความเป็นปึกแผ่นของกองทัพประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย

กองทัพไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม โดย ได้ส่งกำลังเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในภูมิภาคต่างๆมาแล้ว รวม ๑๘ ภารกิจ อาทิ ในคาบสมุทรเกาหลี อิรัก อัฟกานิสถาน เซียร์ราลีโอน และบูรุนดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ร่วม ปฏิบัติภารกิจเพื่อมนุษยธรรมในอิหร่าน และอินโดนีเซีย รวมทั้งการ ลว. ร่วมในช่องแคบมะละกา เป็นต้น โดยในห้วงปี ๒๐๑๒ กองทัพไทยได้จัดผู้แทนจากกองทัพเรือเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ ผู้บัญชาการกองกำลังทางเรือ CTF - ๑๕๑ พร้อมกับจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนวยการปฏิบัติงานภายใน กองกำลังผสมทางทะเล เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานกับกำลังทางเรือของประเทศต่างๆ ในพื้นที่ อ่าวเอเด็น ชายฝั่งประเทศโซมาเลีย นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจ ๕๘๐ ไทย - คาร์ฟูร์ ซึ่งเป็นหน่วยระดับกองพันทหารราบผสม ที่นับเป็นกองกำลังเดี่ยว ซึ่งจัดจาก ประเทศนอกทวีปแอฟริกา ไปปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพผสมสหประชาชาติ สหภาพแอฟริกา ในคาร์ฟูร์ ประเทศซูดาน ซึ่งนอกจากจะปฏิบัติการทางด้านยุทธการแล้ว ยังปฏิบัติการด้าน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและ สามารถพึ่งตนเองได้ อาทิ การเผยแพร่โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การก่อสร้างที่พักอาศัย โดยพัฒนาใช้วัสดุที่ทำจากดินในพื้นที่ ทั้งนี้ การปฏิบัติดังกล่าว ได้รับความชื่นชมและการยอมรับเป็นอย่างมาก ซึ่งถือเป็นการนำชื่อเสียงมาสู่

กองทัพอาเซียนร่วมกัน ปัจจุบัน กองทัพไทย ยังคงจัดกำลังพลปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการและ ผู้สังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติในประเทศชูดาน และบริเวณพื้นที่ชายแดนประเทศ อินเดียนและปากีสถาน เพื่อความสันติสุขของโลกและนำชื่อเสียง เกียรติยศมาสู่กองทัพของสมาชิก อาเซียนต่อไป

จากสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน กองทัพ สมาชิกของอาเซียนจึงควรให้ความสำคัญกับภารกิจการรักษาสันติภาพให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของอาเซียน เพื่อนำขีดความสามารถและคุณลักษณะ เฉพาะของแต่ละกองทัพสมาชิมาบูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ กองทัพไทยเป็นด้วย กับแนวความคิดในการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์สันติภาพอาเซียน เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับขีด ความสามารถด้านการรักษาสันติภาพ ที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดการฝึกศึกษา การจัดสัมมนา และการเป็นเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ด้านการรักษาสันติภาพ ปัจจุบันกองทัพไทยได้ร่วมกับกองทัพอินโดนีเซียได้จัดการ ประชุมเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการรักษาสันติภาพอาเซียนครั้งที่ ๒ โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการ ประชุมครั้งแรกเมื่อ ก.ย. ๒๐๑๒ ที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรุงเทพฯ ซึ่งการประชุมมี ความเห็นร่วมกันว่าจะดำเนินการแลกเปลี่ยนวิทยากรและให้มีการฝึกร่วมด้านการรักษาสันติภาพ ระหว่างกองทัพประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไปในอนาคต ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรฐานของการ ปฏิบัติภารกิจด้านการรักษาสันติภาพของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กองทัพไทย มั่นใจว่า ด้วยขีดความสามารถและความทุ่มเทของกองทัพสมาชิกอาเซียน ในปัจจุบัน โดยเฉพาะความสามัคคีและความร่วมมือด้านความมั่นคงที่นับวันจะมีความแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น จะเป็นพื้นฐานอันแข็งแกร่ง ในการสร้างสรรค์ให้โลกตลอดจนภูมิภาคของเรามี สันติภาพและความสงบสุข ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตและปลอดภัยจากภัยคุกคามต่าง ๆ อย่างยั่งยืน

สรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการแนวความคิดในการจัดกำลังเข้าปฏิบัติหน้าที่ ในกรอบการรักษาสันติภาพของกลุ่มประเทศอาเซียน ได้ปรากฏอยู่ในการประชุมหารือด้านความ มั่นคงของทุกกรอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน จึงสามารถที่จะ อนุมานได้ว่า อาเซียนมีแนวความคิดในเรื่องการรวมการดำเนินงาน ในการปฏิบัติการรักษา สันติภาพร่วมกัน แต่ความเป็นไปได้ในการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ทั้งในเรื่องความ คล้ายคลึง และความแตกต่างในหมู่อาเซียนด้วยกันเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นความท้าทายของ

อาเซียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะกล่าวถึงความเป็นไปได้หรือไม่ได้ในการจัดตั้งกองกำลังดังกล่าวในบทวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ ๓

แนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน

แนวความคิดในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนนั้น เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าการจัดกำลังร่วมกันเพื่อเข้าปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ถือเป็นเป้าหมายหลักเนื่องจากจะเห็นได้ว่ามีความพยายามที่จะวางแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการรักษาสันติภาพร่วมกันได้ ทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ตลอดจนวางแนวทาง หลักนิยม และมาตรการในการปฏิบัติการร่วมกันได้ของกลุ่มประเทศอาเซียน ในบทนี้ จะเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพในภารกิจต่าง ๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานด้านการรักษาสันติภาพโดยตรงจำนวน ๕ ท่าน และหลังจากนั้น จะทำการสนทนากลุ่ม หรือ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้คำตอบที่มีความชัดเจนมากที่สุด

การสัมภาษณ์ พ.อ. ออกรบ อมรัชกุล ที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ กรุงนิวออร์ก

๑. ท่านปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมากี่ปีแล้ว และเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กกล.รักษาสันติภาพหรือไม่ ที่ไหน จำนวนกี่ครั้ง (กี่ Rotation)

ผมเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ จำนวน ๑ ครั้ง ภารกิจ UNAMSIL ณ ประเทศซีเรีย ราลี โอน จำนวน ๒ Rotations (๑ ปี)

๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแนวความคิดในการจัดตั้ง กกล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร หากเป็นไปได้ อาเซียนจะต้องดำเนินการอย่างไรถึงจะสำเร็จเป็นรูปธรรม และหากไม่สำเร็จ เกิดจากปัญหาอะไร และความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวคืออะไรบ้าง

ตามที่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้มีฉันทามติร่วมกัน ที่จะเห็นประเทศสมาชิกอาเซียน มีความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในอนาคตเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN-Community) ซึ่งมีเจตจำนงให้เป็นภูมิภาคที่มีสันติสุข รักษาสันติภาพ และความเป็นกลาง มีวิธีการร่วมแก้ไขข้อ

พิพาท ลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี มีเสรีทางการค้า โดยทุกประเทศในประชาคมจะให้ความร่วมมือกัน และดำเนินกิจกรรมของอาเซียนในทุกรูปแบบทั้งระดับทวิภาคี เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ นั้น การดำเนินงานออกเป็น ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN-Political - Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community : ASCC) นั้น

ในส่วนของกระทรวงกลาโหมมีบทบาทในเสาหลักด้านประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security-Community : APSC) อย่างต่อเนื่องผ่านกลไกที่เป็นรูปธรรม โดยมีการจัดการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับความร่วมมือทางทหารของอาเซียนให้เทียบเท่าความร่วมมือในด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจ ในการประชุม ADMM – Plus การประชุม ADMM – Plus ครั้งที่ ๑ ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ ประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ และประเทศ คู่เจรจา ๘ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย, จีน, อินเดีย, ญี่ปุ่น, เกาหลี, นิวซีแลนด์, รัสเซีย และ สหรัฐฯ ได้ตกลงที่จะขยายความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคในการดิงทรัพยากร และความสามารถที่มีอยู่มาพัฒนาประเทศสมาชิกร่วมกัน โดยริเริ่มความร่วมมือใน ๔ ด้าน คือ ๑) การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ๒) ความมั่นคงทางทะเล ๓) การแพทย์ทางทหาร ๔) การต่อต้านการก่อการร้าย และ ๕) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และเห็นชอบที่จะผลักดัน ให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ในทั้ง ๕ ด้าน

ในด้านที่ ๕ ได้มีแนวความคิดในการจัดตั้ง กกล.รักษาสันติภาพอาเซียน ซึ่งในความคิดเห็นของผมนั้น เห็นว่ามีความเป็นไปได้ โดยอาเซียนอาจเริ่มดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน โดยในขั้นแรกเป็นเรื่องการการศึกษา ซึ่งอาจมีการแบ่งให้มีชาติต่าง ๆ รับผิดชอบการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ในปฏิบัติการรักษาสันติภาพ เช่นเรื่องงาน Admin งานด้านยุทธการ งาน UNMO งานฝ่ายเสนาธิการ สำหรับ กกล.รักษาสันติภาพ งานส่งกำลังบำรุง เป็นต้น มีการส่งกำลังพลไปฝึกศึกษาร่วมกันในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการรักษาสันติภาพระหว่างชาติต่าง ๆ รวมทั้งจะได้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกำลังพลชาติต่าง ๆ โดยใช้ฟังก์ชันงานเป็นโซ่ความสัมพันธ์หลัก (แนวความคิดนี้เป็นของประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย)

ขั้นต่อมา เป็นจัดตั้งกองกำลังเตรียมพร้อม โดยทุก ๆ ชาติจัดตั้งกองกำลังเตรียมพร้อมในระดับ Troops ส่วนระดับ Command Cell ให้เป็นการตกลงในระดับอาเซียน โดยคำนึงถึงประเทศ หรือพื้นที่จะปฏิบัติการเป็นหลัก โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่าง

ประเทศที่มีปัญหากับประเทศในอาเซียน การปฏิบัติการนี้จะดำเนินการภายใต้ Chapter ๘ ของ UN Charter (แนวความคิดของ ECOWAS- Economic Community Of West African States)

อย่างไรก็ดี ปัญหาและความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว คือความไว้นื้อเชื่อใจของชาติต่าง ๆ ในอาเซียน ซึ่งหมายถึงชาติในอาเซียนต้องล้มประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างกันให้ได้ รวมไปถึงการดำเนินการด้านงบประมาณ ต้องมีการตกลงกันให้ดีก่อนการปฏิบัติการ

การสัมภาษณ์ นาย เชิดเกียรติ อัครถาวร รองอธิบดี กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

๑. ท่านปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมากี่ปีแล้ว และเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กกล.รักษาสันติภาพหรือไม่ ที่ไหน จำนวนกี่ครั้ง (กี่ Rotation)

เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองสันติภาพ ความมั่นคงและการลดอาวุธ กรมองค์การระหว่างประเทศ ระหว่างปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยกำลังพิจารณาเข้าร่วมภารกิจ UNAMID

๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแนวความคิดในการจัดตั้ง กกล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร หากเป็นไปได้ อาเซียนจะต้องดำเนินการอย่างไรถึงจะสำเร็จเป็นรูปธรรม และหากไม่สำเร็จ เกิดจากปัญหาอะไร และ ความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวคืออะไรบ้าง

การจัดตั้ง กกล. มีความเป็นไปได้ แต่ต้องใช้ระยะเวลานาน และแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องมีความมุ่งมั่น มีความไว้นื้อเชื่อใจ และเห็นความจำเป็นอย่างแท้จริง

การดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ในเชิงนโยบาย จะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมอาเซียนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การประชุมระดับรัฐมนตรีกลาโหม ถึงการประชุมระดับผู้นำอาเซียน โดยถือเป็นความร่วมมือในมิติการเมือง/ความมั่นคงของประชาคมอาเซียน ในเชิงกฎหมาย ควรมีการหารือเพื่อกำหนด TOR ทั้งในด้านโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และอาจต้องจัดทำเป็น code of conduct ที่ชัดเจน ในเชิงการเมืองและสังคมจิตวิทยา ควรสร้างความเข้าใจกับประชาชนภายในแต่ละประเทศ เพราะการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพร่วมมีความละเอียดอ่อนทางการเมืองประเทศ

ปัญหาที่จะทำให้ไม่สำเร็จ คือ ๑) แต่ละประเทศสมาชิกขาดความไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ๒) ข้อจำกัดงบประมาณ เพราะประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่เป็น troop contributing countries แต่ไม่ใช่ประเทศผู้บริจาครายใหญ่แก่ปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ๓) ภารกิจที่ต้องมีการส่ง

กองกำลังรักษาสันติภาพส่วนใหญ่อยู่ในแอฟริกา ซึ่งหลายประเทศใช้ภาษาฝรั่งเศส ขณะที่ความขัดแย้งภายในภูมิภาคมีแนวโน้มน้อยลง

สิ่งที่ท้าทายที่สำคัญคือ เจตนาความร่วมมือทางการเมืองของประเทศสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศในอาเซียนมีทัศนคติและผลประโยชน์ในเรื่องกองกำลังรักษาสันติภาพต่างกัน โดยบางประเทศในอาเซียนยังไม่พร้อมส่งกองกำลังรักษาสันติภาพ

สัมภาษณ์ พ.อ.ณัฐพล แสงจันทร์ ผู้อำนวยการกองฝึกและศึกษา ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

๑. ท่านปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมากี่ปีแล้ว และเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กกล.รักษาสันติภาพหรือไม่ ที่ไหน จำนวนกี่ครั้ง (ที่ Rotation)

ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการหลักในกระบวนการแสวงข้อตกลงใจ การจัดกำลังการใช้ และการเคลื่อนย้ายกองกำลังรักษาสันติภาพของไทยเข้าร่วมในภารกิจรักษาสันติภาพ ระยะเวลา ๑๒ ปี และไม่เคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในกองกำลังรักษาสันติภาพ

๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแนวความคิดในการจัดตั้ง กกล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร หากเป็นไปได้ อาเซียนจะต้องดำเนินการอย่างไรถึงจะสำเร็จเป็นรูปธรรม และหากไม่สำเร็จ เกิดจากปัญหาอะไร และ ความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวคืออะไรบ้าง

ในชั้นต้นเมื่อศึกษาที่มาที่ไปของแนวคิดดังกล่าว ซึ่งเสนอโดยอิน โดนีเซีย เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวถูกเสนอเข้าสู่การประชุมรท.กต.อาเซียน โดยยังไม่ผ่านกระบวนการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility) ความจำเป็นและความเหมาะสม (vitality) ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ว่ากองกำลังที่จัดตั้งขึ้น เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใด รวมถึงไม่ได้มีการศึกษาสภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบ เช่น สถาปัตยกรรมความมั่นคงของอาเซียน ภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระดับภูมิภาค และปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก จึงยังไม่สามารถตอบคำถามดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาการจัดตั้งกองกำลังลักษณะดังกล่าวของสหภาพแอฟริกา พบว่าต่างกันมากกับการจัดตั้งกองกำลังอาเซียน AU ตั้งเพราะความจำเป็นต้องมี AU มีปัญหาด้านสันติภาพและความมั่นคงในวงกว้าง กำลัง UN มีจำนวนเครื่องมือการปฏิสัมพันธ์ทางด้านความมั่นคง เป็นเครื่องมือบอกว่า APSC บรรลุการ integration แล้ว เมื่อศึกษา Regional security architecture ของ AU พบว่ามีรองรับโดยกองกำลังรักษาสันติภาพแอฟริกาเป็นส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมนั้น เช่นกระบวนการตัดสินใจในการใช้กำลัง ระบบงบประมาณ legally binding instrument แต่ ASEAN security architecture ถูกออกแบบมาเป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น การกลไกตัดสินใจของอาเซียนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของฉันทามติระดับชาติ จะเป็นปัญหาหรือไม่ต่อการตัดสินใจใช้กำลัง นอกนั้นประเด็นของ

Chapter ๘ ของ UN charter เป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาคือ หลักการ ownership จะเป็นปัจจัยด้วยว่าถ้ากองกำลังถูกจัดตั้งใช้อย่างไร โดยทฤษฎีหากมีการจัดตั้งกองกำลังระดับภูมิภาค กฎบัตรสหประชาชาติหมวด ๘ จะสนับสนุนให้กลไกดังกล่าว รับผิดชอบสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคของตน และโดยหลักการหากมีการปะทุขึ้นของความขัดแย้งในภูมิภาค โดยที่สถานการณ์ยังวิกฤติ กองกำลังภูมิภาคดังกล่าวจะถูกคาดหวังให้เข้าแทรกแซงเพื่อยุติวิกฤตินั้นในขั้นการบังคับให้เกิดสันติภาพ (enforcement) แนวทางนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยอมรับได้หรือไม่ ขัดกับหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในหรือไม่ อาเซียนยอมรับให้กลไกที่ตนเองจัดตั้งขึ้นมาเป็นกลไกจัดการความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก (interstate conflict) หรือภายในประเทศ (intrastate conflict) หรือไม่ ถ้าไม่ถูกใช้กองกำลังดังกล่าวจะมีความชอบธรรมในการคงอยู่หรือไม่ ถ้าตั้งแล้วไม่ถูกใช้เป็นกลไก settlement of dispute ก็จะมี dormant ไปในที่สุด ประเด็นของ Financial obligation ถ้าตั้งขึ้นแล้วไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นกลไก settlement of dispute ชาติสมาชิกที่แบกรับภาระงบประมาณร่วมกัน คงไม่ยอม หลายประเทศยังจนอยู่ มีอีกหลายปัจจัยที่ต้องมีความชัดเจนก่อน จึงจะตอบคำถามได้ว่า แนวความคิดในการจัดตั้ง กลล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

การสัมภาษณ์ พ.อ.จุมภฏ นุรักษ์เขต รองผู้อำนวยการกองแผน และ
โครงการ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

๑. ท่านปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมากี่ปีแล้ว และเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กลล.รักษาสันติภาพหรือไม่ ที่ไหน จำนวนกี่ครั้ง (กี่ Rotation)

ผมเป็น รอง ผอ.กผค.ศสภ.ยก.ทหาร ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมาเป็นเวลา ๑๒ ปีกว่า โดยได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ผู้สังเกตการณ์ทางทหารในภารกิจ UNIKOM ซึ่งเป็นผลัดสุดท้ายในภารกิจ เมื่อปี ๔๖ ถึง ๔๗ ต่อมาได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับด้านการฝึกอบรมให้กับกำลังพลที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ และได้ปฏิบัติหน้าที่ หน.สง.นตต.ไทย ประจำ บก.กกล. CENTCOM เมื่อปี ๕๑ ถึง ๕๒ ซึ่งเป็นพันธกรณีที่ไทยได้สนับสนุน กกล.ให้กับสหรัฐฯ ที่อัฟกานิสถาน และอิรัก

๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแนวความคิดในการจัดตั้ง กลล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร หากเป็นไปได้ อาเซียนจะต้องดำเนินการอย่างไรถึงจะสำเร็จเป็นรูปธรรม และหากไม่สำเร็จ เกิดจากปัญหาอะไร และ ความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวคืออะไรบ้าง

แนวความคิดในการจัดตั้ง กลล.รักษาสันติภาพอาเซียน เป็นเป้าหมายของเป้าหมายของการดำเนินการทั้งในกรอบ ADMM ว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายด้านการปฏิบัติการรักษา

สันติภาพ และในกรอบ ADMM Plus ว่าด้วย EWG on PKO ซึ่งจะต้องผ่านการดำเนินการตามแผนงานทั้งในระยะสั้น กลาง และยาวตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกล.อาเซียน ในลักษณะ EU หรือ AU มีความเป็นไปได้ แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน แต่จะมีอุปสรรคอย่างมากมาย รูปแบบที่จะสามารถดำเนินการแล้วเป็นไปได้ในขั้นต้นคือ บุคคล หรือ หน่วยขนาดเล็กในลักษณะ (Combine Operation) เช่นเดียวกับที่ประเทศบรูไนปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย ทั้งสองประเทศนี้มีความใกล้ชิดกันมาก่อน มีความช่วยเหลือทางทหารต่อกัน ดังนั้นการจัดทำข้อตกลงร่วมมั้นจะมีความง่ายกว่าที่ข้อตกลงร่วมของอาเซียนทั้งหมด เนื่องจากจะต้องระบุนความรับผิดชอบ และภาระต่างๆเช่น ค่าใช้จ่าย ลงไปในประเด็นนี้ในเวทีการประชุมไม่ได้พูดถึงมากนัก ส่วนใหญ่จะดำเนินการเพื่อกรุยทางไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การรวบรวมข้อขัดข้องของประเทศสมาชิก เช่น ด้านกฎหมาย การจัดทำร่าง การฝึกมาจัดเป็นสัมมนาระดมความเห็น รวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะนำไปสู่การฝึกร่วมกัน การเขียน รพจ. และการจัดตั้งกองกำลังเตรียมพร้อมของอาเซียนต่อไป

การจะดำเนินการให้สำเร็จเป็นรูปธรรมได้นั้น เห็นควรให้เริ่มจากบุคคลก่อน เนื่องจากไม่ซับซ้อน และสามารถดำเนินการได้เลย โดยที่สหประชาชาติร้องขอมาที่อาเซียนโดยตรง แทนที่จะเป็นประเทศสมาชิก ที่อาเซียนก็จะมีระบบกำลังเตรียมพร้อมของอาเซียนที่จะต้องจัดทำไว้ก่อน อาเซียนจะเป็นฝ่ายถามประเทศสมาชิกต่อไป หรือให้ประสานตรงก็ได้ จะเห็นว่าแม้แต่เป็นบุคคล ก็ยังเพิ่มขึ้นตอนมากกว่าปกติ ตรงนี้อาจทำให้ประเทศสมาชิกเกิดความลังเล

ประเด็นต่อไปที่สามารถเริ่มต้นได้น่าจะดำเนินการในลักษณะเดียวกับ HADR ที่ดำเนินการอยู่ของอาเซียน โดยมีศูนย์ฯของอาเซียน มีข้อมูลกำลังพล เครื่องมือ และความเชี่ยวชาญของประเทศต่าง ๆ อันนี้ก็น่าจะพัฒนาไปในแนวทางนั้นได้ keep in mind that เรื่อง HADR มีความอ่อนไหวน้อยกว่าการส่งกองกำลังไปปฏิบัติการ โดยเฉพาะในเรื่องพื้นที่ปฏิบัติการในภูมิภาคอาเซียน

ทั้งหมดนี้จะดำเนินการได้จะต้องมีตัวตั้งตัวตีหลักที่เกาะติดเรื่องนี้ ประเทศอินโดนีเซีย เคยเสนอและเกาะติดอยู่หลายปี แต่ก็เริ่มเงียบไป ดังนั้นประเทศที่มีศูนย์สันติภาพจัดตั้งแล้ว และประเทศสิงคโปร์ น่าจะเริ่มผลักดันในส่วนนี้ได้

จะต้องมีการปฏิบัติการร่วมกัน หรือฝึกร่วมกันเป็นประจำเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย มีการแลกเปลี่ยนครูฝึกอย่างสม่ำเสมอ จนสามารถจัดทำแนวทางสำคัญร่วมกันได้ เช่น รพจ. เป็นต้น

จะต้องมีการศึกษาในเรื่องข้อกฎหมาย และข้อจำกัดที่แต่ละประเทศมีไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น กล. ปฏิบัติในพื้นที่อาเซียนหรือไม่ หรือเฉพาะนอกอาเซียน เพื่อให้เกิดความขัดแย้งที่น้อยที่สุด

โดยสรุปการจัดตั้ง กกล.อาเซียน มีความเป็นไปได้ แต่จะต้องปฏิบัติตามแผนงาน เพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ในขั้นแรกๆ อาจจะไม่ครบทุกประเทศที่สามารถสนับสนุน กำลัง หรืออาจส่งเป็นบุคคลก่อน ถ้าเป็นหน่วยก็อาจส่งไปในลักษณะ Combine Operation ก็จะทำได้ สามารถดำเนินการเป็นรูปธรรมได้

การสัมภาษณ์ พ.อ. อนุรักษ์ พลแสงจันทร์ ผู้อำนวยการกองฝึก และศึกษา ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

๑. ท่านปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมากี่ปีแล้ว และเคยเข้าร่วม ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กกล.รักษาสันติภาพหรือไม่ ที่ไหน จำนวนกี่ครั้ง (ที่ Rotation)

ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการหลักในกระบวนการแสวงข้อตกลงใจ การจัดกำลัง การ ใช้อู่และการเคลื่อนย้ายกองกำลังรักษาสันติภาพของไทยเข้าร่วมในการกิจรักษาสันติภาพ ระยะเวลา ๑๒ ปี และไม่เคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในกองกำลังรักษาสันติภาพ

๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแนวความคิดในการจัดตั้ง กกล.รักษาสันติภาพ อาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร หากเป็นไปได้ อาเซียนจะต้องดำเนินการอย่างไรถึงจะ สำเร็จเป็นรูปธรรม และหากไม่สำเร็จ เกิดจากปัญหาอะไร และ ความท้าทายของอาเซียนเกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าวคืออะไรบ้าง

ในชั้นต้นเมื่อศึกษาที่มาที่ไปของแนวคิดดังกล่าว ซึ่งเสนอโดยอิน โดนีเซีย เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวถูกเสนอเข้าสู่การประชุม รมว.กต.อาเซียน โดยยังไม่ผ่านกระบวนการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility) ความจำเป็นและความเหมาะสม (vitality) ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ว่า กองกำลังที่จัดตั้งขึ้น เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใด รวมถึงไม่ได้มีการศึกษาสภาวะแวดล้อมที่มี ผลกระทบ เช่น สถาปัตยกรรมความมั่นคงของอาเซียนภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคง ระดับภูมิภาค และปัจจัยอื่นอีกมาก จึงยังไม่สามารถตอบคำถามดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาการจัดตั้งกองกำลังลักษณะดังกล่าวของสหภาพแอฟริกา พบว่าต่างกันมากกับการจัดตั้ง กองกำลังอาเซียน AU ตั้งเพราะความจำเป็นต้องมี AU มีปัญหาด้านสันติภาพและความมั่นคงในวง กว้าง กำลัง UN มีจำนวนเครื่องมือการปฏิสัมพันธ์ทางด้านความมั่นคง เป็นเครื่องมือบอกว่า APSC บรรลุการ integration แล้ว เมื่อศึกษา Regional security architecture ของ AU พบว่ามี รองรับโดยกองกำลังรักษาสันติภาพแอฟริกา เป็นส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมนั้น เช่นกระบวนการ ตัดสินใจในการใช้กำลัง ระบบงบประมาณ legally binding instrument แต่ ASEAN security architecture ถูกออกแบบมาเป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น การกลไกตัดสินใจของอาเซียนที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานของฉันทามติระดับชาติ จะเป็นปัญหาหรือไม่ต่อการตัดสินใจใช้กำลัง นอกนั้นประเด็น ของ Chapter ๘ ของ UN charter เป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาด้วย หลักการ ownership จะเป็น

ปัจจัยด้วยว่าถ้ากองกำลังถูกจัดตั้งใช้อย่างไร โดยทฤษฎีหากมีการจัดตั้งกองกำลังระดับภูมิภาค กฎบัตรสหประชาชาติหมวด ๘ จะสนับสนุนให้กลไกดังกล่าว รับผิดชอบสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคของตน และโดยหลักการหากมีการปะทุขึ้นของความขัดแย้งในภูมิภาค โดยที่สถานการณ์ยังวิกฤติ กองกำลังภูมิภาคดังกล่าวจะถูกคาดหวังให้เข้าแทรกแซงเพื่อยุติวิกฤตินั้นในขั้นการบังคับให้เกิดสันติภาพ (enforcement) แนวทางนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนยอมรับได้หรือไม่ ขัดกับหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในหรือไม่ อาเซียนยอมรับให้กลไกที่ตนเองจัดตั้งขึ้นมา เป็นกลไกจัดการความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก(interstate conflict) หรือภายในประเทศ (intrastate conflict) หรือไม่ ถ้าไม่ถูกใช้กองกำลังดังกล่าวจะมีความชอบธรรมในการคงอยู่หรือไม่ ถ้าตั้งแล้วไม่ถูกใช้เป็นกลไก settlement of dispute ก็จะ dormant ไปในที่สุด ประเด็นของ Financial obligation ถ้าตั้งขึ้นแล้วไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นกลไก settlement of dispute ชาติสมาชิกที่แบกรับภาระงบประมาณร่วมกัน คงไม่ยอม หลายประเทศยังจนอยู่ มีอีกหลายปัจจัยที่ต้องมีความชัดเจนก่อน จึงจะตอบคำถามได้ว่า แนวความคิดในการจัดตั้ง กลล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

การสัมภาษณ์ น.ท. พิระพงษ์ ชูศักดิ์ หัวหน้าแผนก กรรมวิธีข้อมูล กองแผน และโครงการ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

๑. ผมได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสันติภาพรวม ๓ ปี และเคยเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ กลล.รักษาสันติภาพจำนวน ๑ ครั้ง กล่าวคือ ได้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็น ผช.ผอ.๑ กลล. ๕๙๒ ไทย/ติมอร์ ตอ.ผลัดที่ ๖(ส.ค.๔๕ - ก.พ.๔๖) และอีก ๓ ครั้ง ได้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ทางทหาร ณ ประเทศติมอร์ ตอ.ภารกิจ UNMISSET ๑ ครั้ง(ม.ค. - มิ.ย.๔๗) ผู้สังเกตการณ์ทางทหาร ณ ประเทศซูดาน ภารกิจ UNMIS ๑ ครั้ง (ก.พ.๔๘ - ก.พ.๕๐) และ นายทหารติดต่อกับ ภารกิจ UNAMID ๑ ครั้ง (ธ.ค.๕๑ - ธ.ค.๕๒)

๒. การจัดตั้ง กลล.รักษาสันติภาพอาเซียน มีความเป็นไปได้ โดยต้องใช้ปัจจัยต่อไปนี้

๒.๑ ประเทศสมาชิกทั้ง ๑๐ ประเทศ มีความเห็นร่วมกันว่าต้องมี กลล.รักษาสันติภาพในภูมิภาค โดยจัดทำพิมพ์เขียวรูปแบบ กลล.๗ อย่างชัดเจน กล่าวคือ แต่ละประเทศมีรายการกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะ ที่ต้องจัดเข้าร่วมประกอบกำลัง และต้องเป็นอัตรารองที่สามารถหยิบใช้ได้เลย

๒.๒ การบริจาคเงินให้กับอาเซียนของแต่ละประเทศ ต้องเป็นระบบที่เข้มแข็งและเป็นระบบ (เหมือน UN) เพราะตราบใจที่ขาดงบประมาณ กลล.๗ ไม่เกิดครับ

๒.๓ ASEAN Charter ต้องกำหนดอย่างชัดเจนว่าขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบของ กลล.๗ เป็นอย่างไร การตัดสินใจเข้าร่วมภารกิจต้องมาจากรูปแบบไหน กล่าวโดยรวมคือ ให้

ลอกแบบของ UN มาใช้ก็ได้ครับ คือให้มี GA มี SC มี Committee แต่ปรับแต่งให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์กับความเป็นอาเซียนครับ

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
เรื่อง แนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน
ณ ห้องประชุม ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๓ มี.ค.๕๖

ผู้เข้าร่วมสนทนา

๑. พ.อ. ออกรบ อมรัชกุล ที่ปรึกษาทางทหารที่ปรึกษาทางทหารประจำคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ กรุงนิวออร์ก
๒. นาย เชิดเกียรติ อัดถาวร รองอธิบดี กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ
๓. พ.อ.ณัฐพล แสงจันทร์ ผู้อำนวยการ กองฝึกและศึกษา ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร
๔. พ.อ. จุมภฏ นุรักษ์เขต รองผู้อำนวยการ กองแผนและโครงการ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร
๕. พ.ท. ณัฐวุฒิ สังขปรีชา หัวหน้าแผนกแผน กองแผน และโครงการ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร
๖. น.ท.พิระพงษ์ ชูภักดี หัวหน้าแผนกกรรมวิธีข้อมูล กองแผนและโครงการ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในครั้งนี้ ยังคงใช้ประเด็นการหารือในเรื่องของแนวทางการในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน และปัจจัย ตลอดจนความท้าทายของกลุ่มประเทศอาเซียนในการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งการสนทนากลุ่มมีความเห็นพ้องกันว่า การจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของอาเซียนเองนั้นเชื่อว่าเป็นไปได้ แต่ปัญหาข้อขัดข้องและอุปสรรคในการดำเนินการนั้น นับว่าเป็นความท้าทายของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอย่างยิ่งสรุปได้ดังนี้

๑. แนวความคิดในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน เกิดขึ้นจากการเสนอของบางประเทศ เพื่อให้เกิดประเด็นในการประชุมหารือในเวทีการประชุมในกรอบอาเซียนเท่านั้น โดยมีได้ทำการศึกษารายละเอียด และความเป็นไปได้เสียก่อน แนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน จึงมีความแตกต่างจากการจัดตั้งกองกำลังอื่น ๆ อาทิ กองกำลังของ African Union (AU) หรือ กองกำลังของ North Atlantic Treaty (NATO) ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันด้านความมั่นคงอย่างชัดเจน และมีความจำเป็นในการจัดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในภูมิภาคของตัวเองจากภัยคุกคามทางทหาร แต่กองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนมิได้เกิดขึ้นจากความจำเป็นของภูมิภาค แต่เป็นเพียงการนำเสนอประเด็น แนวความคิดของบางประเทศเท่านั้น

๒. อาเซียนมิได้เริ่มต้นจัดตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือทางทหาร แต่เป็นกรอบความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงในภูมิภาคด้วยการเปิดโอกาสในมีการหารือ และเจรจากัน โดยไม่ได้มีการตกลงกันในด้านทหาร หรือการจัดกำลังเข้าทำการรบ หากประเทศใดประเทศหนึ่งในสมาชิก ๑๐ ชาติถูกรุกรานจากประเทศนอกภูมิภาค หรือ Collective Defence เป็นต้น จึงไม่มีกรอบอะไรใน ASEAN Charter ที่กล่าว หรือกำหนด หรือรองรับให้สามารถดำเนินการจัดตั้งกองกำลังใด ๆ ได้ นอกจากนั้น ยังไม่ได้มีข้อตกลงหรือข้อกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่า กองกำลังรักษาสันติภาพที่จะดำเนินการจัดตั้งขึ้นนั้น จะปฏิบัติหน้าที่เฉพาะในภูมิภาคอาเซียนเท่านั้น หรือมีแนวนโยบายร่วมว่าจะสามารถจัดกำลังออกไปปฏิบัติการร่วมกับองค์การสหประชาชาตินอกภูมิภาคได้ด้วย หากจะมีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ต้องมีการปรับวัตถุประสงค์ แนวทาง นโยบาย และกลไกของอาเซียนใหม่ให้สามารถรองรับแนวความคิดในเรื่องนี้ได้ โดยกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ต้องพร้อม และยอมรับสัตถุการผูกมัดนี้ด้วยโดยพร้อมเพรียงกัน

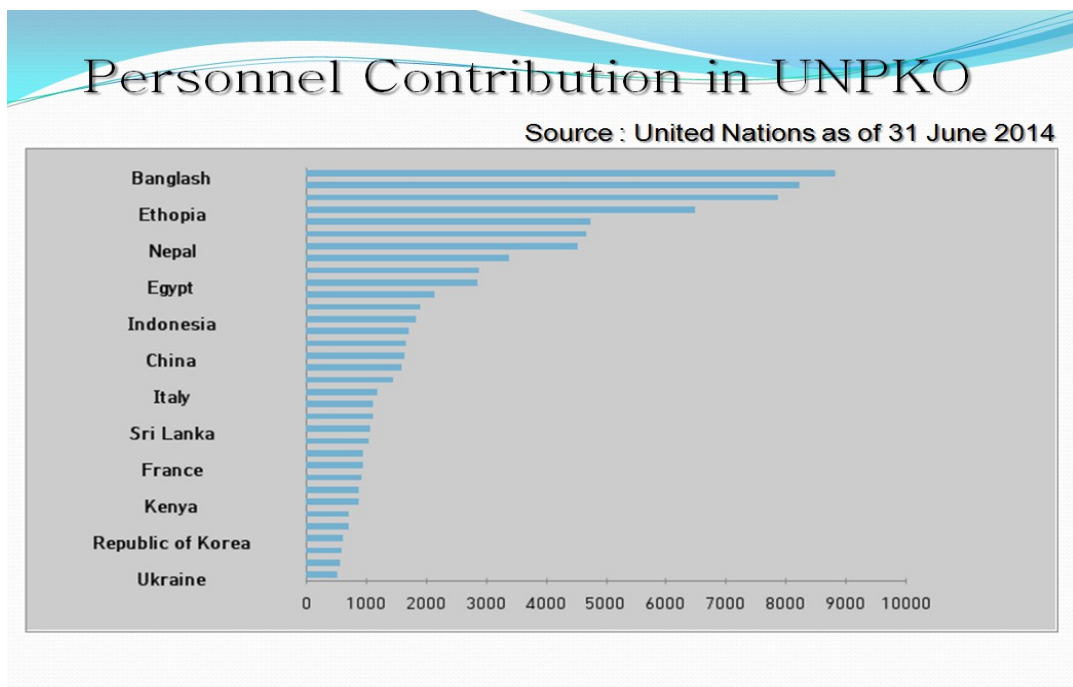
๓. ในการประชุมในเวทีระดับภูมิภาค ทั้งจากการประชุม ASEAN Regional Forum, ASEAN Defence Ministers Meeting หรือ ASEAN Defence Ministers Meeting + ก็จะเห็นว่ามีการกล่าวถึงการจัดตั้งเครือข่าย และการจัดตั้งกองกำลังเตรียมพร้อม หรือ ASEAN Standby Forces แต่ประเทศสมาชิกอีกหลายประเทศที่ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ โดยมีการนำเสนอให้แบ่งการปฏิบัติเป็น ห้วงเวลา หรือ Phases โดยกำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือน แลกเปลี่ยนบุคลากร การจัดให้มีการฝึกซ้อม พิจารณาหารือเกี่ยวกับข้อกฎหมายของแต่ละประเทศว่าเป็นอุปสรรค หรือไม่ประการใด เป็นต้น

๔. เมื่อดูจากสถิติในการสนับสนุนกำลังพลของประเทศอื่นๆ ตามตารางที่ ๑ มาเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนแล้ว ตามตารางที่ ๒ จะเห็นว่ามีเพียงประเทศอินโดนีเซียเท่านั้น ที่อยู่ในกลุ่มประเทศต้นๆ ความแตกต่างระหว่างจำนวน และประเภทของกำลัง

พลของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน มีมาก จึงจำเป็นต้องมีการปรับมาตรฐานการฝึก และการจัดส่งกำลังให้มีความใกล้เคียงกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันในกรอบกองกำลังอาเซียนได้ง่ายขึ้น

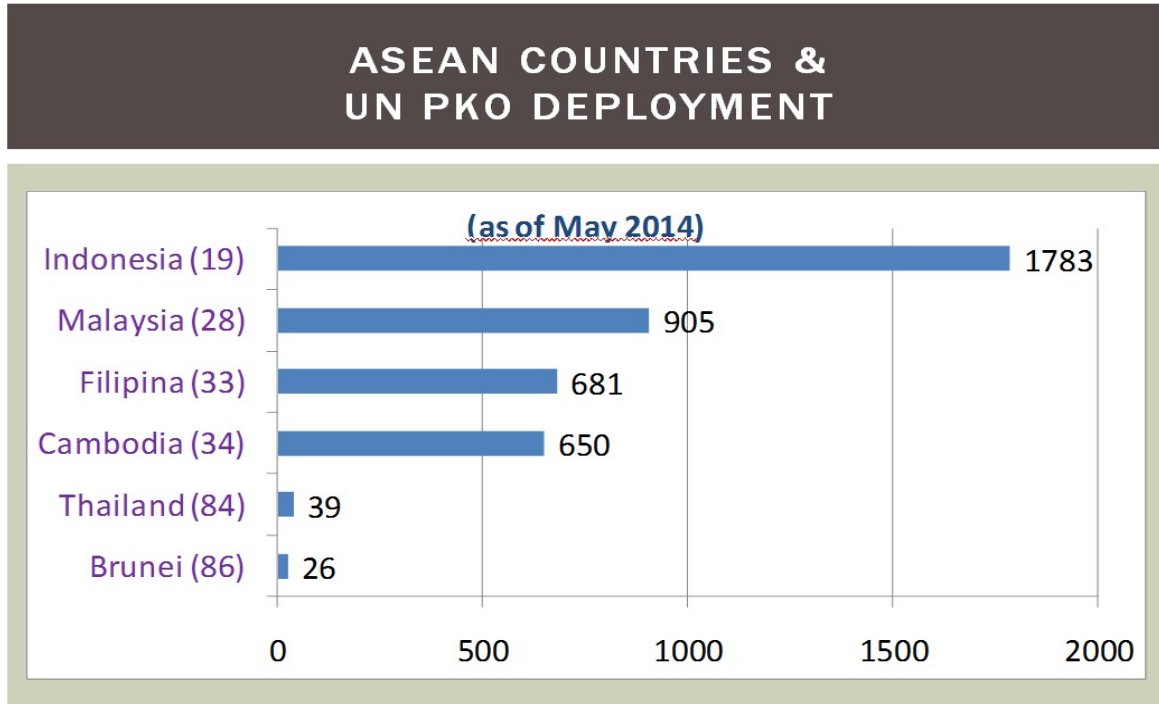
๕. อาเซียน ต้องเพิ่มเรื่องความตั้งใจจริงที่จะผลักดันให้กองกำลังนี้เป็นไปได้จากเหล่าผู้นำประเทศอาเซียน เพราะปัจจุบันยังมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกันอยู่บ้างทางด้านมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย รวมทั้งระหว่างไทย กับกัมพูชา ค่าย

ตารางที่ ๑-๑ แผนภูมิแสดงการส่งกำลังสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพสหประชาชาติ ของประเทศต่างๆ

ตารางที่ ๓-๒ แผนภูมิแสดงการส่งกำลังสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพสหประชาชาติ ของ
ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน

บทที่ ๔

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน

หลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้นั่งไปที่ผู้ปฏิบัติเป็นหลักมากกว่าผู้บริหาร เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้ที่คลุกคลี และดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาสันติภาพเป็นหลัก ทำให้เราสามารถรับทราบแนวความคิด และปัญหาข้อขัดข้องที่แท้จริง ร่วมกับการจัดทำ การสนทนากลุ่ม หรือ Focus Group Discussion แล้วสรุปได้ว่า

ความเป็นไปได้

หากจะกล่าวถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของอาเซียน เพื่อใช้ในการปฏิบัติการกิจการรักษาสันติภาพในนามของอาเซียน นั้นก็ย่อมมีความเป็นไปได้ แต่หากจะให้เราสามารถจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว อาเซียนจะต้องพบกับ ความท้าทายอย่างมากมาย ทั้งนี้จากการศึกษาอาเซียนอย่างละเอียด สามารถวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่ม ประเทศอาเซียนที่ประกอบด้วย ๑๐ ชาติ คือ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐ อินโดนีเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ที่หากมองอย่างผิวเผิน ก็จะเห็นว่าทั้ง ๑๐ ชาติ นั้น ไม่น่าจะมีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ภูมิประวัติศาสตร์ที่ดู เหมือนมีความเชื่อมโยงกัน ภาษาที่ใช้ก็น่าจะฟังดูไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ในความเป็นจริงเมื่อได้ พิจารณาในรายละเอียดแล้วจะเห็นว่าประเทศต่าง ๆ ทั้ง ๑๐ ชาติ ในอาเซียนนั้นมีความแตกต่างทาง เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง สังคมจิตวิทยา ตลอดจนแนวความคิดในการดำเนิน ชีวิตอยู่พอควร ดังจะเห็นได้ว่ากลุ่มประเทศอาเซียนนั้นประกอบไปด้วยประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ มุสลิม และ คาทอลิก เป็นศาสนาหลัก หรือศาสนาประจำชาติ อาทิ ประชาชนส่วนใหญ่ของไทย เมียนมาร์ และ สปป.ลาว นับถือพุทธศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ของฟิลิปปินส์จะเป็นคาทอลิก ส่วนประเทศในกลุ่มด้านทางใต้ของภูมิภาค อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ประชาชน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธก็เห็นได้ว่า ในประเด็นศาสนาเพียงแค่ประเด็นเดียวก็สร้าง ความแตกต่างทางความคิด สังคมจิตวิทยาในกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว นอกจากนั้นความแตกต่าง ทางภาษาที่ดูเสมือนมีความผสมผสานคำกันอยู่บ้างในแต่ละภาษา ที่ในแต่ละประเทศใช้กันอยู่ เป็นภาษาประจำชาติ แต่ก็ไม่สามารถพูดคุยติดต่อกันได้ด้วยภาษาท้องถิ่น อาเซียนยังจำเป็น ที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการประสานงานระหว่างกันและกัน นอกจาก

ความแตกต่างทางศาสนา สังคม จิตวิทยา แล้วนั้นยังมีความแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ การเมืองที่ยังมีความไม่พอดี ขาดความสมดุลซึ่งกัน และกันในแต่ละประเทศ ซึ่งบางประเทศอยู่ในสถานการณ์ที่มีความพร้อมทางด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ และสังคม แต่บางประเทศก็ยังไม่มีความพร้อม นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างในด้านกฎหมาย และด้านการเมือง ที่มีระบบการปกครองที่ค่อนข้างจะแตกต่างกัน เช่นในบางประเทศ หากจะมีการจัดส่งกำลังเข้าร่วมการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ผู้บัญชาการเหล่าทัพอาจสามารถลงนาม อนุมัติให้ส่งกำลังเข้าร่วมได้เลย แต่ในบางประเทศ อาจต้องใช้ระบบ และข้อพิจารณาทางกฎหมายที่มีขั้นตอนมากกว่า ใช้เวลาพิจารณานานกว่า เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีประวัติศาสตร์การสู้รบ แย่งชิงดินแดนกันตั้งแต่ในอดีตของแต่ละชาติ แต่ละเผ่าพันธุ์ในอดีตที่ปัจจุบันก็ยังคงปรากฏความรู้สึกในใจของประชาชนแต่ละชาติอยู่ ทำให้ยังคงปรากฏความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน

นอกจากความท้าทายในเรื่องการที่มีความแตกต่างกันในสังคม วัฒนธรรม ภาษา สังคมจิตวิทยา การเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรของอาเซียนยังมีได้กำหนดให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มสมาชิกเพื่อดำเนินกิจกรรมทางทหาร หรือรวมตัวกันขึ้นเพื่อเข้าปฏิบัติการทางทหารในลักษณะการป้องกันร่วม หรือ Collective Defense ที่มีการเขียนข้อกำหนดหรือมีข้อตกลงร่วมกันให้มีการจัดกองกำลังจากประเทศต่างๆ เข้าทำการรบร่วมกัน ในกรณีที่ชาติใดชาติหนึ่งของอาเซียนถูกรุกรานจากนอกภูมิภาค แต่อาเซียนจัดตั้งขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ให้เป็นเวที และช่องทางในการเจรจา และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมจิตวิทยา และวัฒนธรรม และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ วัตถุประสงค์ของอาเซียนมิได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพราะความจำเป็นของภูมิภาคในการใช้กำลังเข้าทำการปฏิบัติการทางทหาร ดังเช่น องค์กรนาโต มีชื่อเต็มว่า "องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ" (North Atlantic Treaty Organization : NATO) เป็นองค์การความร่วมมือทางการเมืองและการทหารของประเทศค่ายเสรีประชาธิปไตย จุดมุ่งหมายของ NATO เมื่อแรกก่อตั้ง คือ การรวมกลุ่มพันธมิตรทางทหารเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสหภาพโซเวียตในยุคของสงครามเย็น หรือ สหภาพแอฟริกา (African Union: AU) เป็นต้น

กระบวนการจัดตั้ง

หลังจากได้มีการหารือกันในการประชุมในเวทีระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติหลายครั้ง อาทิ การประชุม ARF ADMM และ ADMM Plus จะสังเกตได้ว่าการกล่าวถึงแนวความคิด และแนวทางความร่วมมือในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของภูมิภาคอาเซียนตลอดมา ซึ่งได้มีการ

วางหลักการในกระบวนการดำเนินการ ให้มีการจัดการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีการกล่าวถึงการพัฒนาการปฏิบัติการร่วมกัน ที่มีพลเรือน ตำรวจ ทหาร การฝึก ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากร ทั้งในระดับครู และนักเรียน การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ซึ่งในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินการ แลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้บังคับบัญชา มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่าง ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อ สันติภาพไทย และอินโดนีเซีย นอกจากนี้ยังมีการจัดกำลังร่วมกัน ในการเข้าร่วมภารกิจรักษา สันติภาพระหว่างมาเลเซีย และบรูไน อีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความคล้ายคลึงทางขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ภาษา ซึ่งก็เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการปฏิบัติการกิจ การรักษาสันติภาพร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไปในอนาคต ทั้งนี้แนวทางการจัดตั้งกองกำลัง รักษาสันติภาพนั้นควรดำเนินการในรูปแบบขององค์การสหประชาชาติเป็นหลัก

แนวทาง และแนวคิด ในการดำเนินการ

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานด้านนี้ และการ จัดทำกรสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ อาเซียน ก็ได้รับคำตอบว่าการจัดตั้งกองกำลังดังกล่าว นั้น มีความเป็นไปได้ เนื่องจากกลุ่มประเทศ อาเซียนมีแนวความคิดในการปฏิบัติการร่วมกันอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากแนวความคิดในการดำเนิน กิจกรรมด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของกลุ่มประเทศอาเซียน ในการประชุมด้านความมั่นคงใน เวทีต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่แนวทางในการดำเนินการให้การจัดตั้งเป็นไปอย่างเรียบร้อย และ สามารถจัดตั้งได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น อาเซียนจะต้องดำเนินการดังนี้

๑. กลุ่มประเทศอาเซียนต้องเห็นชอบในหลักการ และมีนโยบายร่วมกันในการจัดตั้ง กองกำลังรักษาสันติภาพร่วมกัน มีหลักเกณฑ์ การจัดกำลัง การใช้กำลังอย่างชัดเจน ว่าประเทศไหนมี จิตความสามารถในด้านไหน มีความพร้อมในการจัดหน่วยประเภทไหนหากมีการขอให้กองกำลังรักษา สันติภาพอาเซียนเข้าปฏิบัติ และกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนจะเป็นกองกำลังที่รับปฏิบัติการกิจ ภายใต้อกรอบของสหประชาชาติอย่างเดียวหรือไม่ และจะเข้าปฏิบัติการเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน เพียงอย่างเดียว หรือมีนโยบายการส่งกำลังออกไปปฏิบัติการกิจทั่วโลก เป็นต้น

๒. ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างของอาเซียนใหม่ โดยอาจต้องมีการปรับวัตถุประสงค์ ของอาเซียนใหม่ร่วมกัน เนื่องจากอาเซียนถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นเวทีในการหารือ ประสานงาน ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มิได้มีวัตถุประสงค์ในด้านการทหาร หรือการดำเนิน กิจกรรมทางทหารเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกภูมิภาคในลักษณะ Collective Defense ดังเช่น

NATO หรือ AU ที่ถูกจัดตั้งขึ้นด้วยความจำเป็น ซึ่งอาจต้องจัดทำภารกิจ การจัดองค์กรใหม่ โดยอาจจัดตั้งในรูปแบบองค์การสหประชาชาติ ที่มีหน่วยงานเฉพาะที่มีอำนาจ ภารกิจ หน้าที่กำกับดูแลงานด้านการรักษาสันติภาพ โดยมีผู้แทนจากชาติสมาชิก ๑๐ ชาติเข้าร่วมปฏิบัติงาน เพื่อดูแลงานด้านนี้ โดยเฉพาะเหมือน Department of Peacekeeping Operations /DPKO ขององค์การสหประชาชาติ จัดทำ TOR SOP และ Code of Conduct อย่างชัดเจน เป็นต้น

๓. เพิ่มความไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกให้มากยิ่งขึ้น และลึ้มประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในอดีต

๔. ต้องมีการเพิ่มความพร้อมในการจัดส่งกำลังพล และยุทโธปกรณ์ โดยต้องจัดทำบัญชีการจัดกำลังพล และยุทโธปกรณ์เตรียมพร้อม ของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ที่จะสามารถจัดกำลังเข้าปฏิบัติการกิจได้ นอกจากนั้นยังต้องมีการฝึกร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และการยอมรับซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นยังต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถกำลังพลในด้านการใช้ภาษาที่ ๓ อาทิ ภาษาฝรั่งเศส ที่ภารกิจการรักษาสันติภาพส่วนใหญ่ จะอยู่ในทวีปแอฟริกา ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ เป็นต้น

๕. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของแต่ละชาติสมาชิก ที่มีขั้นตอนการปฏิบัติ และมีความแตกต่างมาจากพื้นฐานทางด้านการเมืองของแต่ละชาติสมาชิก ที่มีทั้งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสังคมนิยม นอกจากนั้นอาจต้องมีกฎหมายอาเซียนที่ใช้ร่วมกันในการปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องมีการศึกษาข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างละเอียด และเห็นชอบร่วมกัน อาทิ การจัดส่งกำลังออกไปปฏิบัติการในอีกประเทศหนึ่งซึ่งในบางภารกิจ ต้องนำอาวุธยุทโธปกรณ์ไปปฏิบัติด้วย อาทิ ภารกิจในซูดานที่ไทยส่งกำลัง ๑ กองพันทหารราบยานเกราะไปร่วมปฏิบัติ เป็นต้น

๖. ปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายอย่างมากของอาเซียน เพราะชาติสมาชิกโดยส่วนใหญ่ของอาเซียนจะเป็นประเทศผู้บริจาคบุคลากร มากกว่าการบริจาคเงิน หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็น Troops Contributor ชาติสมาชิกต้องได้ข้อตกลงที่ชัดเจนว่า ใครจะเป็นผู้บริจาคงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนออกปฏิบัติการกิจตลอดจนงบประมาณในการจัดเตรียมกำลัง อาวุธยุทโธปกรณ์ก่อน และหลังการปฏิบัติในแต่ภารกิจ ใครจะเป็นผู้บริจาค แล้วประเทศที่ไม่สามารถบริจาคได้จะมีสถานะอย่างไร เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญมากของอาเซียน ที่ยังคงมีความแตกต่างทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกทั้ง ๑๐ ชาติ

สรุป

แนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนมีความเป็นไปได้ แต่มีความท้าทายอยู่หลายประการ อาทิ ด้านนโยบาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านงบประมาณ แนวความคิด ข้อกฎหมาย ความพร้อมของกำลังพล ซึ่งถือเป็นสิ่งท้าทายเป็นอย่างมากในการพิจารณาจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของอาเซียนเอง

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ความพยายามในการจัดทำความร่วมมือด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ในกรอบของอาเซียนเองนั้น นับว่าเป็นแนวความคิดที่ถือได้ว่าเป็นการมองการณ์ไกลเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับแนวทางการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community : AEC ที่จะเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการในปี ๒๐๑๕ หรือปี ๒๕๕๘ ที่มีวัตถุประสงค์ให้มีการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้เกิดโอกาส ความกินดีอยู่ดีของคนในภูมิภาค แต่อย่างไรก็ตาม AEC เป็นเพียงแนวทางการร่วมมือเพียง ๑ ใน ๓ เสาหลักของอาเซียนเท่านั้น อาเซียนยังให้ความสำคัญในการเมือง ความมั่นคง สังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย แนวความคิดในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมด้านความมั่นคงของภูมิภาค ถึงแม้ว่ากระบวนการในการดำเนินการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมจะต้องเผชิญกับปัญหา ความท้าทายหลายประการทั้งปัญหาด้านกฎหมายที่อาจสืบเนื่องมาจากระบบการเมือง การปกครองที่มีความแตกต่างของแต่ละประเทศในชาติอาเซียนทั้ง ๑๐ ชาติ ปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และอื่นๆ แต่นอกเหนือจากนั้นความท้าทายที่นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดคือนโยบาย และแนวทางการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการที่จะต้องทำให้ทั้ง ๑๐ ชาติ ของอาเซียนตกลง และเห็นชอบร่วมกันในการที่จะต้องแก้ไขบทบัญญัติ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของอาเซียนในด้านความมั่นคง และการทหารที่จะต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้อาเซียนสามารถเพิ่มบทบาทความร่วมมือด้านการทหารได้ตามความจำเป็นจริง ๆ ของอาเซียน มิใช่จัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนขึ้นมาเป็นเพียงเพราะแค่มีบางชาติสมาชิกนำเสนอเพื่อให้เป็นประเด็นหารือเท่านั้น การจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพของอาเซียนเองนั้นต้องคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็น ผลลัพธ์ที่ ๑๐ ชาติอาเซียนต้องการจากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันด้านการรักษาสันติภาพ ส่วนกระบวนการจัดตั้งนั้น สรุปได้ว่าควรยึดถือแนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ เป็นหลัก นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงงบประมาณการดำเนินกิจกรรมทั้งปวงที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม ทั้งเป็นงบประมาณประจำที่องค์การอาเซียนจะต้องดำเนินการทั้งด้านกำลังพลที่จะต้องปฏิบัติงานประจำ ตลอดจนบริหารงบประมาณด้านปฏิบัติการล่วงหน้า ก่อนการส่งกำลังพลออกไปปฏิบัติการกิจในแต่ละ

ภารกิจ งบประมาณด้านการส่งกำลังบำรุง งบประมาณในการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ต่างๆ ว่าแต่ละชาติสมาชิกจะเป็นผู้รับผิดชอบเอง หรือจะใช้งบประมาณจากส่วนกลาง ปัญหาการบริหารงบประมาณกลางของอาเซียนว่าประเทศใดจะบริจาคเท่าไร อย่างไร มีแนวทางการดำเนินการแบบไหน ทั้งนี้ก็เนื่องจากแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ปัญหา และความท้าทายเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มชาติอาเซียนทั้ง ๑๐ ชาติ จะต้องพิจารณา และเห็นชอบร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินกิจกรรมทางทหารของกลุ่มประเทศอาเซียนในห้วงระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมาจะสังเกตได้ว่าเป็นไปในลักษณะของการประชุม หรือ พบปะ พูดคุย ในเวทีระหว่างผู้นำทางทหารระดับสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ตลอดจนความเชื่อมั่น ความไว้วางใจระหว่างกันและกันเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากวัตถุประสงค์ดั้งเดิมของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนตั้งแต่เริ่มต้น ที่มีไว้วัตถุประสงค์ในด้านการทหาร หรือการป้องกันภูมิภาคจากภัยคุกคามภายนอก ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางทหารของชาติสมาชิกภายใต้อาเซียนเป็นไปในลักษณะอย่างไม่เป็นทางการ หรือ Informal เสียเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นจะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางทหารในลักษณะทวิภาคี แต่ทั้งนี้ก็มีความพยายามในการดำเนินการฝึกร่วมผสมในระดับพหุภาคีที่มีประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคเข้าร่วมกิจกรรมด้วยร่วมกับกลุ่มกองทัพประเทศอาเซียน ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมทางทหารภายใต้กรอบอาเซียนอย่างเป็นทางการในอนาคตคาดว่าน่าจะเกิดขึ้นได้ภายใต้การดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของอาเซียนเอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้การดำเนินงานต่อไปของอาเซียนจะต้องดำเนินการวางแผน และศึกษาข้อดี ข้อเสีย ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องก่อนการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ว่าสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ และผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวด้วย

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น การที่อาเซียนจะทำการปรับแนวความคิด และการปรับโครงสร้าง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของอาเซียนเอง เพื่อให้เกื้อกูลต่อการประกอบภารกิจร่วมกันในลักษณะกองกำลังร่วมผสมนั้น อาจมีขั้นตอนที่ยาก และใช้เวลานานกว่าจะบังเกิดผลอย่างเป็นทางการ อาเซียนอาจควรเริ่มการปฏิบัติการร่วมกันเป็นกิจกรรมเล็กๆ ก่อนในระยะสั้น หรือระยะปานกลาง โดยให้เริ่มต้นพิจารณาจัดกองกำลังของตนเองเพื่อไปปฏิบัติการกิจด้วยกัน โดยอาจดำเนินการวางแผนร่วมกัน และอาจไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยจัดกำลังในลักษณะสนธิกำลังกัน (Co-Deployment) โดยแต่ละประเทศสามารถส่งหน่วยทหาร หรือกำลังพลที่ตนมี

ความพร้อม และความถนัด ความชำนาญเฉพาะด้าน อาทิ อินโดนีเซียส่งหมวดระวังป้องกัน ไทยส่งหมวดเสนารักษ์ หรือกองร้อยทหารช่าง มาเลเซียอาจส่งหมวดสารวัตรทหาร หรือจัดหน่วยที่เป็นเฉพาะผู้สังเกตการณ์ทางทหาร ที่ไม่ใช่กองกำลังติดอาวุธ เป็นต้น ในลักษณะลดจุดอ่อน และเพิ่มจุดแข็งซึ่งกันและกัน ส่วนการแก้ไขปัญหาระยะยาว ก็ควรต้องจัดทำกรแก้ไขหลักการ โครงสร้าง และวัตถุประสงค์ของอาเซียน ให้เป็นรูปธรรมต่อไป โดยอาจเริ่มการดำเนินกิจกรรมโดยหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะกองทัพ และกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลักในการพิจารณา ดำเนินการต่อไป

สำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนต่อจากเอกสารวิจัยฉบับนี้ ขอแนะนำให้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการปรับปรุง บทบัญญัติอาเซียนเกี่ยวกับความมั่นคง และความร่วมมือทางทหารในกรอบของอาเซียนต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

จรรย์วัฒน์ สันตะบุตร. “แนวทางการดำเนินการเชิงรุกในการส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไทยเพื่อสนับสนุนปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๐.

ยศพร แสนโกชน์, พลตรี. “การเตรียมความพร้อมของกองทัพไทยเพื่อการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติ.” เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๗.

เอกสารวิชาการ

เจิดวุธ กราประยูร, พลตรี. “การปฏิบัติการรักษาสันติภาพกองทัพไทย.” เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๑.

ศักดิ์ดา แสงสนิท, พลตรี. “สหประชาชาติกับการรักษาสันติภาพโลก.”, บทความทางวิชาการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การต่างประเทศ, กระทรวง. “ประเทศไทยกับประเด็นระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9904-การรักษาสันติภาพ.html>, ๒๕๕๕.

ศักดิ์ดา แสงสนิท, พลตรี, “บทบาทของกองทัพไทยในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.wendangdoc.com/en/word_health/14092011/20685.html, ๒๕๕๔.

ภาษาต่างประเทศ

Electronic Data Base

Troop and police contributors. “UN LINK”. (Online). Accessed from :

<http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors.shtml>, 2014.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ พันเอก กิตติพงษ์ วงศ์ข้าหลวง

วัน เดือน ปี เกิด ๒๗ มีนาคม ๒๕๐๒

การศึกษา

หลักสูตรทางทหาร

วิทยาลัยการทหารนอร์วิช สหรัฐอเมริกา (B.A. Norwich University, The Military College of Vermont, USA)

หลักสูตร PSYOP, JFK Center, Ft Bragg, USA

หลักสูตร Terrorism in Low Intensity Conflict, JFK Center, Ft Bragg, USA

หลักสูตร Civil Affairs, JFK Center, Ft Bragg, USA

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๗๑

หลักสูตร Free, Equal and Human Rights, Pearson Peacekeeping Center, Nova Scotia, Canada

หลักสูตร UN Peace Operations Seminar, Lesson Learned (Facilitator)

หลักสูตร Humanitarian Assistance, Seminar-Game, UN University, Tokyo, Japan with COE, USPACOM

วิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๔๕

หลักสูตร Command United Nations Peacekeeping Operations, Australian Defence Forces

หลักสูตร International Strategic Intelligence Analysts Course, Joint Military Training Center, USA

หลักสูตร NOLES 06

หลักสูตรนักยุทธศาสตร์ทหารรุ่นที่ ๑

หลักสูตรทางพลเรือน

Los Angeles High School, Los Angeles, California, USA

Associate Degree, Barstow College, California, USA

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การทหาร) ใ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ประวัติการทำงาน

ประจำแผนกดำเนินการ กองการวิจัย และพัฒนาการรบ ขก.ทบ.

ประจำแผนกสงครามนอกแบบ กองการสงครามพิเศษ ขก.ทบ.

นายทหารปฏิบัติการด้าน ทภ.๑ ทภ.๒ และ ทภ.๔ ฝยก.สปก.ทบ.

ผู้สังเกตการณ์ทางทหารประจำ กกล.สหประชาชาติ ที่ชายแดนอิรัก – คูเวต ชุดที่ ๑
(UNIKOM)

ประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

อาจารย์หัวหน้าแผนกวิชายุทธวิธีทหารม้า โรงเรียนการกำลังสำรอง กรมการกำลัง
สำรองทหารบก

หัวหน้าแผนกยุทธการ ส่วนนโยบายและแผน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ผู้อำนวยการกองนโยบาย และแผน กรมข่าวทหาร และ /หัวหน้าส่วนอำนวยการฝ่าย
การข่าว ศูนย์บัญชาการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง แนวทางในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน
ผู้วิจัย พันเอก กิตติพงษ์ วงศ์ข้าหลวง หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ ๒๖
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพของสหประชาชาติหลังยุคสงครามเย็น มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติการไปมากพอสมควร ซึ่งได้มีการพัฒนาจากบทบาทการจัดกำลังนานาชาติในนามของสหประชาชาติ เข้าไปร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐต่อรัฐในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่หลังจากในห้วงยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพได้พัฒนาปรับเปลี่ยนไปในหลายรูปแบบ อาทิ การรักษาสันติภาพ การฟื้นฟูเสริมสร้างสันติภาพภายหลังความขัดแย้ง การมีส่วนร่วมในกระบวนการรักษาความมั่นคง การเลือกตั้งรัฐบาลท้องถิ่น การบรรเทาทุกข์เพื่อมนุษยธรรม และการพัฒนา ทั้งนี้ การจัดกำลังเข้าไปปฏิบัติในแต่ภารกิจนั้น มิได้เป็นกำลังจากทางฝ่ายทหารฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่มีการจัดการกิจในลักษณะบูรณาการ ทั้ง ทหาร ตำรวจ พลเรือน องค์กรเอกชน กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนเข้าไปด้วยทุกครั้ง ในห้วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา กองทัพไทยได้เป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มส่งกำลังเข้าไปร่วมปฏิบัติการกิจภายใต้การนำของอาเซียนสหประชาชาติตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ จนปัจจุบัน ซึ่งการปฏิบัติการกิจของทหารไทยในภารกิจรักษาสันติภาพในหลาย ๆ แห่ง ได้ถูกจารึกในความสำเร็จ ได้รับการชมเชยจากนานาชาติมาโดยตลอด โดยกองทัพไทยได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร ซึ่งทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้ความรู้ ฝึกอบรมให้กับกองทัพไทยและบุคลากรที่จะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ ซึ่งต่อมา มาเลเซีย อินโดนีเซีย และกัมพูชา ก็ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของตนเองขึ้น เพื่อดูแลด้านความรู้ การฝึกอบรม การเตรียมบุคลากร และยังสามารถพัฒนาจัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับมิตรประเทศอีกด้วย เช่น ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอินโดนีเซีย และ มาเลเซีย เป็นต้น ส่วนอีกประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพคือ เวียดนาม ปัจจุบันกองทัพเวียดนามอยู่ในระหว่างการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของตัวเอง ซึ่งทั้งนี้ย่อมหมายความว่าประเทศเหล่านี้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภารกิจ และมีความประสงค์จะจัดตั้งกำลังเข้าร่วมปฏิบัติการกิจ

รักษาสันติภาพของโลกให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของประเทศไทยในอาเซียน ได้ริเริ่มแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีแผนงานที่จะเปลี่ยนบุคลากรและผู้ฝึกสอนให้มากขึ้น เพื่อลดภาระในการบริหารจัดการไม่ซ้ำซ้อน และเป็นไปตามมติของการประชุม ASEAN Defense Minister's Meeting (ADMM) ในเรื่อง Concept Paper on the Establishment of ASEAN Peacekeeping Centers Network ในข้อ ๕.๖ ที่ว่าควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกันในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนได้ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือกันในทุกเวลาของการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพ ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนนั้นมีปัจจัยและรายละเอียดในการดำเนินการอย่างมาก ทั้งในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อตกลงอื่น ๆ และอีกมากมาย การวิจัยในครั้งนี้จะสามารถสรุปได้ว่าการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนจะสามารถเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ และอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวทาง และรูปแบบที่เหมาะสมในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน
๒. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. จะวิจัยเฉพาะความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนเท่านั้น
๒. เน้นเฉพาะกระบวนการจัดตั้ง ปัญหาข้อขัดข้อง และแนวทางแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากการเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านการรักษาสันติภาพของอาเซียน และข้อตกลงของอาเซียน และกองทัพไทย รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมถึงความเป็นไปได้ของการจัดตั้ง ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องและแนวทางการแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำไปเป็นแนวทางในการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

จากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้นั่งไปที่ผู้ปฏิบัติเป็นหลัก มากกว่าผู้บริหาร เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ในระดับผู้ปฏิบัติจะเป็นผู้ที่คลุกคลี และดำเนินกิจกรรมด้านการรักษาสันติภาพเป็นหลัก ทำให้เราสามารถรับทราบแนวความคิด และปัญหาข้อขัดข้องที่แท้จริง ร่วมกับการจัดทำ การสนทนากลุ่ม หรือ Focus Group Discussion แล้ว สรุปได้ว่าการจัดตั้ง กองกำลังรักษาสันติภาพ ของอาเซียน เพื่อใช้ในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในนามของอาเซียน นั้น ก็ย่อมมีความ เป็นไปได้ แต่หากจะให้เราสามารถจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว อาเซียน จะต้องพบกับความท้าทายอย่างมากมาย ทั้งจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี การเมือง การปกครอง สังคมจิตวิทยา ที่หากมองจากภายนอกภูมิภาค หรือจากชาติตะวันตก อาจดูเหมือนทั้ง 10 ชาติ อาเซียนมีความเหมือน มีความคล้ายคลึงกัน แต่หาก จะสังเกตตามความเป็นจริงแล้ว ชาติอาเซียนยังมีความแตกต่างกันอยู่ในที่ นอกจากนั้น ยังมีความ จำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษากลางในการพูดคุยเจรจา นอกจากนั้นยังมีความแตกต่าง กันทางเศรษฐกิจ การเมือง ที่ยังมีความไม่พอดี ขาดความสมดุลซึ่งกัน และกันในแต่ละประเทศ ซึ่ง บางประเทศอยู่ในสถานภาพที่มีความพร้อมทางด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ และสังคม แต่บาง ประเทศก็ยังไม่มีความพร้อม นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างในด้านกฎหมาย และด้านการเมือง ที่มี ระบบการปกครองที่ค่อนข้างจะแตกต่างกัน อาทิ ขั้นตอนการขออนุมัติให้ดำเนินการ หรือ กระบวนการตัดสินใจของแต่ละรัฐบาล ในแต่ละประเทศ เช่นระบบ และข้อพิจารณาทางกฎหมายที่มี ขั้นตอนมากกว่า ใช้เวลาพิจารณานานกว่า เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีประวัติศาสตร์การสู้รบ แย่งชิง ดินแดนกันตั้งแต่ในอดีตของแต่ละชาติ แต่ละเผ่าพันธุ์ในอดีตที่ปัจจุบันก็ยังคงปรากฏความรู้สึกใน ใจของประชาชนแต่ละชาติอยู่ ทำให้ยังคงปรากฏความไม่ไว้วางใจกัน นอกจากความท้าทายที่มี ความแตกต่างกันในสังคม วัฒนธรรม ภาษา สังคมจิตวิทยา การเมือง ศาสนา และเศรษฐกิจของกลุ่ม ประเทศอาเซียนแล้ว วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรของอาเซียนยังมีได้กำหนดให้มีการรวมตัว กันของกลุ่มสมาชิกเพื่อดำเนินกิจกรรมทางทหาร หรือรวมตัวกันขึ้นเพื่อเข้าปฏิบัติการทางทหาร ในลักษณะ Collective แต่อาเซียนจัดตั้งขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ให้เป็นเวที และช่องทางใน การเจรจา และความร่วมมือด้าน เศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมจิตวิทยา และวัฒนธรรม มิได้ถูกจัดตั้ง ขึ้นมาเพราะความจำเป็นของภูมิภาคในการใช้กำลังเข้าทำการปฏิบัติการทางทหารเช่น NATO หรือ AU เป็นต้น และจากการประชุม ARF ADMM และ ADMM Plus จะสังเกตได้ว่าการกล่าวถึง แนวความคิด และแนวทางความร่วมมือในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของภูมิภาคอาเซียนตลอด มา โดยการแลกเปลี่ยนการเยือน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และผลการจัดทำ การสนทนากลุ่ม

(Focus Group Discussion) สรุปได้ว่า กลุ่มประเทศอาเซียนต้องเห็นชอบในหลักการ และมีนโยบาย ร่วมกันในการจัดตั้ง กองกำลังรักษาสันติภาพร่วมกัน มีหลักเกณฑ์ การจัดกำลัง การใช้กำลังอย่าง ชัดเจน ใครถนัดอะไร ด้านไหน จะดำเนินการภายใต้กรอบสหประชาชาติเพียงอย่างเดียว หรือไม่ อย่างไรสรุปว่า

๑. ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างของอาเซียนใหม่ โดยอาจต้องมีการปรับวัตถุประสงค์ ของอาเซียนใหม่ร่วมกัน ให้มีการดำเนินกิจกรรมทางทหารเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก ภูมิภาคในลักษณะ Collective Defense ดังเช่น NATO หรือ AU ที่ถูกจัดตั้งขึ้นด้วยความจำเป็น ซึ่ง อาจต้องจัดให้มีผู้แทนจากชาติสมาชิก 10 ชาติเข้าร่วมปฏิบัติงาน เพื่อดูแลงานด้านนี้โดยเฉพาะ เหมือน Department of Peacekeeping Operations /DPKO ขององค์การสหประชาชาติ จัดทำ TOR SOP และ Code of Conduct อย่างชัดเจน เป็นต้น

๒. เพิ่มความไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกให้มากยิ่งขึ้นและสืบประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งในอดีต

๓. ต้องมีการเพิ่มความพร้อมในการจัดส่งกำลังพล และยุทโธปกรณ์ โดยต้องจัดทำ บัญชีการจัดกำลังพล และยุทโธปกรณ์เตรียมพร้อม ของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม ที่ต้องมีการฝึก ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และการยอมรับซึ่งกันและ กัน นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถกำลังพลในด้านการใช้ภาษาที่ 3 อาทิ ภาษาฝรั่งเศส ที่ภารกิจรักษาสันติภาพส่วนใหญ่ จะอยู่ในทวีปแอฟริกา ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ เป็นต้น

๔. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของแต่ละชาติสมาชิก เห็นชอบร่วมกันในการจัดส่ง กำลังออกไปปฏิบัติการในอีกประเทศหนึ่ง

๕. ปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายอย่างมากของอาเซียน เพราะชาติ สมาชิกโดยส่วนใหญ่ของอาเซียนจะเป็นประเทศผู้บริจาคบุคลากร มากกว่าการบริจาคเงิน

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินกิจกรรมทางทหารภายใต้กรอบอาเซียนอย่างเป็นทางการจะเกิดขึ้นได้ภายใต้ การดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของอาเซียนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้การ ดำเนินงานต่อไปของอาเซียนจะต้องดำเนินการวางแผน และศึกษาข้อดี ข้อเสีย ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องก่อนการดำเนินกิจกรรมนั้นๆว่าสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมหรือไม่ อย่างไร นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ และผลกระทบต่อกรดำเนินกิจกรรมดังกล่าวด้วย มิใช่เป็นแต่ เพียงเวทีของการพูดคุย พบปะหารือ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ แต่เพียงอย่างเดียว สำหรับผู้ที่มิ

ความประสงค์จะทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพอาเซียนต่อจากเอกสารวิจัยฉบับนี้ ขอแนะนำให้ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการปรับปรุงบทบัญญัติอาเซียนเกี่ยวกับความมั่นคง และความร่วมมือทางทหารในกรอบของอาเซียน ต่อไป